

พื้นที่แดนร่างกาย พื้นที่ระแสของเวลา
พื้นที่ศรัทธาทางศาสนา พื้นที่ชีวิต...

หนังสือเล่มนี้ไม่ได้บอกว่า
ตายแล้วเราจะเจอกับอะไร
แต่เราจะ “เป็น” อะไรต่างหาก

BRUCE
GREYSON

พชร สูงเด่น | แปล

After

หลังความตาย

Sophia

หลังความตาย

AFTER

บรูซ เกรย์สัน

เขียน

พชร สูงเด่น

แปล

ก า ร อ่ า น คื อ ร าก ร ู า น ที่ ส ำ ค ัญ

หนังสือคุณภาพ
โดยอนริบทรกรุ๊ป

หลังความตาย

AFTER

Sophia

ในเครือบริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

378 ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170

โทรศัพท์ 0-2422-9999 ต่อ 4964, 4969 E-mail: info@amarin.co.th

www.amarinbooks.com   @amarinbooks Sophia Publishing

Copyright © 2021 by Bruce Greyson. All rights reserved.

Thai language rights arranged with The Marsh Agency, UK through Silkroad Agency, Thailand.

สื่อดิจิทัลให้บริการดาวน์โหลดสำหรับผู้รับบริการตามเงื่อนไขที่กำหนดเท่านั้น

การทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ ไม่มีวิธีใดที่นอกเหนือจากเงื่อนไขที่กำหนด

ถือเป็นความผิดอาญาตาม พรบ.ลิขสิทธิ์ และ พรบ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 978-616-18-4842-2

เจ้าของ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ ระริน อุทกะพันธุ์ ปัญจุโรงนก • กรรมการผู้จัดการ สุชนีย์ วิตกพันธ์

ที่ปรึกษาสายงานสำนักพิมพ์ในเครือ อองอาจ จิระอร • บรรณาธิการอำนวยการ สิริกานต์ ผลงาม

บรรณาธิการบริหาร วริษฐา กาลามเกษตร์ • บรรณาธิการ ชมพูนุท ตีประวัตติ

ผู้จัดการฝ่ายการผลิต อมรวัลักษณ์ เขียวกลิ่น • ศิลปกรรม ชินวัชร ยศศิริพันธุ์

คอมพิวเตอร์ สุนิดา ภวะทรัพย์ • พิสูจน์อักษร รุ่งกาญจน์

ฝ่ายการตลาด พนิดา ชัยศิริ, กุลพัฒน์ บัวระขอ

คำนำสำนักพิมพ์

หนังสือเล่มนี้เหมาะกับคนทั้งสองประเภท

ประเภทแรก ผู้ที่เชื่อว่าตายแล้วก็แค่ตาย เหมือนปิดสวิทช์ โลกมืด ตัดจบ สวรรค์ เรื่องราวหลังความตายเป็นตำนานที่คนโบราณเชื่อกัน นรก สวรรค์เป็นกุศโลบายที่ปู่ตายายพยายามสอนให้เราทำความดี หนังสือเล่มนี้ไม่ได้ตั้งใจเขียนมาเปลี่ยนใจคุณ แต่เขียนมาเพื่อแบ่งปันข้อมูลน่าทึ่งที่จิตแพทย์คนหนึ่งค้นพบ จากงานวิจัยอันรัดกุมที่สุดเท่าที่วิทยาศาสตร์จะทำได้ และดำเนินต่อเนื่องนานเกือบครึ่งศตวรรษ ข้อมูลของเขาจะทำให้คุณรู้ว่าจิตใจไม่ใช่เรื่องเหนือธรรมชาติ มันคือธรรมชาติที่แท้จริงที่สุดของเรา ส่วนสมองที่เราให้ความสำคัญนักหนา แท้แล้วอาจเป็น “ชิตจำกัด” อย่างยิ่ง ต่อศักยภาพอันสุดประมาณของจิต

ประเภทที่สอง ผู้ที่เชื่ออยู่แล้วว่าชีวิตหลังความตายมีจริง คุณฟังมานานแล้วว่าจิตเราได้ไปนรกสวรรค์ คุณเชื่อในประภัสสรแห่งจิตอยู่แล้ว และคุณอาจมองว่าหนังสือเล่มนี้เป็นแค่การค้นคว้าของฝรั่งที่ “รู้ช้า” คนหนึ่งก็ต้องบอกว่าคุณคิดไม่ผิด คุณหมอเกรย์สัน – ผู้เขียน เป็นมนุษย์สายวิทยาศาสตร์ เขา “รู้ช้า” ในเรื่องของจิตวิญญาณ แต่เมื่อเขารู้แล้ว เขารู้จริง หนังสือเล่มนี้ของเขาจึงไม่เพียงมีเรื่องราวที่คุณ “รู้อยู่แล้ว” แต่หัวใจสำคัญของหนังสือคือการบอกว่า คุณจะรู้เรื่องเหล่านั้นไปทำไม การรู้ว่จิตสำนึกของเราไม่สิ้นสุดพร้อมชีวิตของเรา คุณรู้อยู่แล้ว แต่รู้แล้วได้อะไร ในเมื่อเรายังไม่ตาย เรายังอยู่ตรงนี้ เราจะรู้ไปทำไม คำตอบของคำถามนี้ต่างหากคือการค้นพบสำคัญของจิตแพทย์ชาวตะวันตก ผู้ถอนหนทางจิตวิญญาณ แต่ซื่อสัตย์ต่อความรู้

ในโลกนี้มีแสงอยู่หลายประเภท แสงไฟฟ้า แสงอาทิตย์ แสงเทียน แสงหิ่งห้อย แสงซูเปอร์โนวา แต่พวกเขายืนยันว่า ได้เห็นแสงที่ไม่มีอยู่

ในโลก แสงนั้นไม่ได้มีสิ่งมีชีวิต แต่แสงนั้น “คือ” ชีวิต

ในโลกนี้มีสิ่งอยู่หลายสี สีธรรมชาติ สีสังเคราะห์ สีนับพันนับล้านเฉด แต่พวกเขาก็มั่นใจว่า สีที่เห็นไม่มีอยู่ในโลกอย่างแน่นอน

ในโลกนี้มีศรัทธาอยู่หลายชนิด มีศาสนานับสิบ มีลัทธินับร้อย แต่พวกเขามั่นใจว่า จริงๆ แล้วความรักคือพลังงาน และศรัทธานั้นเป็นสากล ไม่อาจนิยาม ไม่ควรนิยาม

ในโลกนี้มีความรู้สึกดีๆ อยู่หลายแบบ ความสงบ สันติสุข ความรัก ความเข้าใจ แต่พวกเขายกว่า ไม่มีความสงบไหนเลย “งดงาม” เท่าความสงบนั้น ไม่มีรักไหนเลย “ไร้เงื่อนไข” ได้เหมือนที่พวกเขาสัมผัส ไม่มีความเข้าใจไหนเลย “บริบูรณ์” เหมือนที่พวกเขาเคยเข้าใจ

“มันไม่ใช่ความรู้สึกของโลกนี้” เป็นคำสรุปที่ตรงกันโดยมิได้นัดหมาย ของสมาชิกโลกหลายคน ต่างศาสนา ต่างเพศ ต่างวัย ต่างอาชีพ แต่ล้วนเคยผ่านประสบการณ์ “พ้นจากชีวิตตน” ด้วยหลากหลายสาเหตุ

ทฤษฎีสัมพัทธภาพอธิบายว่า เวลาไม่ได้เดินไปเรื่อยๆ ไม่มีนาฬิกานาฬิกาต่อไป และไม่ได้เท่ากันทุกหนแห่ง เวลาและปริภูมิเป็นสองด้านของเหรียญ เวลาไม่มีอยู่จริงดังที่เราเข้าใจ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ครุ่นคิดทฤษฎีนี้ด้วยที่สุดแห่งปัญญามนุษย์ ก่ออิฐโครงสร้างด้วยกวีแห่งคณิตศาสตร์ จนได้สมการที่เข้าถึงธรรมชาติอันยอกย้อนลวงพรางของเวลา

ทว่าพวกเขา - สามัญชนคนธรรมดาผู้ไม่รู้ฟิสิกส์ (นักดับเพลิง คนขับรถบรรทุก นายตำรวจ นายหน้าอสังหาฯ พนักงานส่งของ ทหาร นักศึกษา ฯลฯ) กลับรู้ “แจ้งแก่ใจ” ว่าเวลาไม่มีอยู่จริง เพราะพวกเขาไปที่นั่นมาแล้ว ที่ที่อยู่นอกกระแสของเวลา พวกเขาไม่อาจอธิบายเป็นคำพูดได้ แต่พวกเขารู้จักนิรันดร์กาล และมันก็อยู่กับเรา เพียงเป็นอีกด้านหนึ่งของเหรียญอันงดงาม เช่นที่ความตายคืออีกด้านหนึ่งของชีวิต

Sophia

สารบัญ

หน้า :	เดินทางสู่ดินแดนที่ไม่เคยถูกสำรวจ	1
1	วิทยาศาสตร์ของสิ่งที่ไม่อาจอธิบาย	16
2	พื้นเวลา	32
3	ทบทวนทั้งชีวิต	43
4	เสาะหาเรื่องราวทั้งหมด	54
5	รู้ได้อย่างไรว่าอะไรจริง	64
6	หลุดจากร่าง	78
7	หรือจิตหลุด?	94
8	NDE เป็นเรื่อง 'จริง' จริงหรือเปล่า	110
9	ชีววิทยาขณะตาย	120
10	สมองเมื่อตาย	137

11	จิตใจหาใช่สมอง	147
12	จิตล่านึกยังไปต่อไหม	161
13	สวรรค์หรือนรก?	170
14	แล้วพระเจ้าล่ะ	185
15	เปลี่ยนแปลงทุกสิ่ง	199
16	ทั้งหมดนี้หมายความว่าอย่างไร	214
17	ชีวิตใหม่	228
18	กลับโลกพร้อมแรงกระแทก	238
19	โลกทัศน์ใหม่ของความจริง	256
20	ชีวิตก่อนตาย	266

แต่เหล่าผู้เผชิญความตาย
และเฝ้าเพื่อแบ่งปันประสบการณ์ส่วนตัวที่ลึกซึ้งที่สุดกับผม

มีการเปลี่ยนแปลงชื่อและบุคลิกของบางบุคคลในเล่ม

เดินทางสู่ดินแดนที่ไม่เคยถูกสำรวจ

ห้าสิบปีก่อน ผู้หญิงคนหนึ่งที่ใช้เพ่งพยายามฆ่าตัวตายพูดบางอย่างกับผม และมันท้าทายความเข้าใจของผมเรื่องจิตใจ สมอง และตัวตนจริงแท้ทั้งหมดที่ผมเป็น...

สเปกเตตาคำโตกำลังจะเข้าปากอยู่แล้วตอนที่เสียงเพจเจอร์ติดเข็มขัดดังขึ้น ผมกำลังจจจ่ออยู่กับหนังสือคู่มือจิตเวชฉุกเฉินที่เปิดอ้าอยู่ระหว่างถาดอาหารกับที่วางกระดาษทิชชู เสียงเพจเจอร์ทำให้ผมสะดุ้ง ล้อมรวงจากมือกระทบจนเสียงดัง ซอสมะเขือเทศกระจายเปื้อนหน้าหนังสือที่เปิดอยู่ ผมเอื้อมมือปิดเพจเจอร์ และพบคราบซอสเปื้อนเหงื่อตัวเอง ผมสับสนเบาๆ เช็ดรอยเปื้อนออกและใช้ทิชชูเปียกซับอีกที รอยจางลงแต่ขยายเป็นวงกว้างขึ้น ตอนนั้นผมเพิ่งจบออกจากวิทยาลัยแพทย์มาได้ไม่กี่เดือน และกำลังพยายามอย่างหนักที่จะวางมดเป็นมืออาชีพกว่าที่รู้สึกเป็นจริง ๆ

ผมเดินไปยังโทรศัพท์ที่ผนังโรงอาหาร กดหมายเลขที่ปรากฏในเพจเจอร์ มีผู้ป่วยกินยาเกินขนาดถูกพาตัวมาที่ห้องฉุกเฉิน รุมเมฆของเธอรอคุยกับผมอยู่ ผมไม่อยากเสียเวลาเดินข้ามลานจอดรถไปห้องพักแพทย์เพื่อเปลี่ยนเสื้อผ้า ผมเลยคว้าเสื้อคลุมแล็บสีขาวบนเก้าอี้มาสวม ตัดกระดุมเพื่อซ่อนรอยเปื้อนซอสบนเหงื่อ และตรงไปห้องฉุกเฉินทันที

สิ่งแรกที่ผมทำคืออ่านบันทึกของพยาบาล ฮอลลิเป็นนักศึกษาปีหนึ่ง

ของมหาวิทยาลัยเดียวกับเพื่อนร่วมห้องที่พาเธอมาส่งโรงพยาบาล และกำลังรอผมอยู่ในห้องรับรองญาติมิตรผู้ป่วย บันทึกของพยาบาลและแพทย์ฝึกหัดระบุว่าอาการของฮอลลีทรงตัว แต่ไม่รู้สึกร่างตัว ตอนนี้อยู่กึ่งกลางนอนอยู่ในห้องตรวจหมายเลข 4 โดยมี “ผู้ดูแล” เฝ้าระวังอยู่ ซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติสำหรับผู้ป่วยฉุกเฉินที่มีอาการทางจิตเวช ผมพบเธอตอนอยู่บนเตียงสำหรับเคลื่อนย้ายผู้ป่วย เธออยู่ในชุดของโรงพยาบาล หลอดยาเจาะอยู่ที่แขนอุปกรณ์วัดอัตราการเต้นหัวใจติดอยู่บนหน้าอก สายโยงใยเข้ากับเครื่องมือบนล้อเลื่อนที่ตั้งอยู่ข้างเตียง ผมสีแดงของเธอยุ่งพันกันและแผ่ขยายเต็มหมอน โอบล้อมใบหน้าซีดตอบ จมูกเรียว ริมฝีปากบาง ดวงตาเธอปิดสนิทและไม่ขยับเขยื้อนเลยตอนผมเข้าไปในห้อง ชั้นวางของใต้เตียงมีถุงพลาสติกที่ใส่เสื้อผ้าเธอวางอยู่

ผมวางมือเบา ๆ ลงบนฝ่ามือของฮอลลีและเรียกชื่อเธอ เธอไม่มีปฏิกิริยาตอบสนอง ผมหันไปหาผู้ดูแล ซึ่งเป็นชายแอฟริกันอเมริกันสูงวัยที่กำลังอ่านนิตยสารอยู่ตรงมุมห้อง ผมถามว่าเขาเห็นฮอลลีเปิดตาหรือพูดอะไรบ้างไหม เขาส่ายหน้า “เธอหมดสติยาวเลยครับ” เขาตอบ

ผมโหม่งตัวเข้าไปใกล้ฮอลลีเพื่อวินิจฉัย การหายใจของเธอช้าแต่สม่ำเสมอ ไม่มีกลิ่นสุราใดๆ ผมสันนิษฐานว่าเธอคงหลับผล็อยด้วยฤทธิ์ของยาอะไรสักอย่างที่รับเข้าไปเกินขนาด ชีพจรที่ข้อมือเต้นตามจังหวะปกติ แต่หยุดทุกๆ สองสามวินาที ผมขยับแขนของเธอเพื่อตรวจสอบอาการเซมิงติ่ง หวังว่ามันอาจบอกได้ว่าเธอใช้ยาอะไรเข้าไป แขนเธออ่อนปวกเปียก เธอยังคงไม่รู้สึกร่างตัว

ผมขอบคุณผู้ดูแล และเดินไปยังห้องรับรองญาติอีกฝั่งของห้องโถงที่นี้ต่างจากห้องตรวจ มีเก้าอี้และโซฟานั่งสบาย มีตุ๊กตากลาแฟ ถ้วยกระดาษน้ำตาล ครีมเทียมพร้อม ชูชาน เพื่อนร่วมห้องของฮอลลีเดินเข้ามาหาทันทีที่ผมเดินเข้าไป เธอเป็นเด็กสาวตัวสูง รูปร่างแบนนักกีฬา ผมสื่อน้ำตาลถูกรวบเป็นหางม้าไว้ข้างหลัง ผมแนะนำตัวและขอให้เธอนั่งลง สายตาเธอหันมองไปทั่วห้อง ก่อนจะนั่งลงบนปลายโซฟา หมุนแขนบนนิ้วชี้ของเธอ

อย่างกระสับกระส่าย ผมยกเก้าอี้มานั่งข้างๆ ห้องนี้ไม่มีหน้าต่าง และไม่มีเครื่องปรับอากาศ เหมื่อผมเริ่มซึมในอากาศปลายฤดูร้อนของเวอร์จิเนีย ผมเคลื่อนพัดลมเข้ามาใกล้ และเริ่มปลดกระดุมเสื้อโค้ต

“คุณทำถูกแล้วครับซูซาน ที่พาฮอลลีมาห้องฉุกเฉิน” ผมเริ่ม “เล่าได้ไหมว่าเกิดอะไรขึ้น”

“ฉันกลับมาจากคาบเรียนช่วงบ่าย” เธอเล่า “เจอฮอลลีนอนหมดสติอยู่บนเตียง ฉันตะโกนและพยายามปลุกเธอ แต่เธอก็ไม่ตื่น ฉันเลยโทรหาที่ปรึกษาหอพัก เธอช่วยโทรเรียกหน่วยกู้ภัยให้พาฮอลลีมาที่นี่ และฉันก็ขับรถตัวเองตามมาค่ะ”

ด้วยสันนิษฐานว่าฮอลลีน่าจะใช้ยาเกินขนาด ผมจึงถามเธอ “คุณรู้ไหมว่าฮอลลีใช้ยาอะไร”

ซูซานส่ายหน้า “ฉันไม่เห็นขวดยานะคะ” เธอตอบ “แต่ฉันก็ไม่ได้ดูทั่วหรอก”

“แล้วปกติเธอมียาประจำตัวอะไรหรือเปล่าครับ พอทราบไหม”

“อืม เธอใช้ยาต้านซึมเศร้าที่ได้มาจากคลินิกนักศึกษาค่ะ”

“ในหอมียาอะไรอื่นอีกไหมครับที่เธออาจจะหยิบไปใช้ได้”

“ฉันมียาแก้ชักเก็บไว้ในตู้ในห้องน้ำค่ะ แต่ไม่รู้ว่าเธอใช้มันหรือเปล่า”

“แล้วเธอดื่มแอลกอฮอล์บ่อยไหม หรือใช้ยาประจำอะไรหรือเปล่า”

ซูซานส่ายหน้าอีกครั้ง “ไม่เคยเห็นนะค่ะ”

“เธอมีปัญหาสุขภาพอะไรไหม”

“ไม่คิดว่ามีนะค่ะ แต่ฉันก็ไม่ได้รู้จักเธอดีขนาดนั้น คือเราไม่ได้รู้จักกันก่อนที่จะย้ายมาอยู่หอเดียวกันเมื่อเดือนที่แล้วเองค่ะ”

“เท่าที่เราทราบคือเธอไปคลินิกนักศึกษาเรื่องอาการซึมเศร้า เธอดูซึมเศร้าหรือวิตกกังวลเป็นพิเศษไหมครับในช่วงที่ผ่านมา หรือมีท่าทีแปลกๆอะไรไหม”

ซูซานยกไหล่ “เราไม่ได้สนิทกันขนาดนั้น ฉันไม่เห็นอะไรผิดปกติเลยค่ะ”

“ผมเข้าใจ แล้วความเครียดล่ะครับ คุณพอจะรู้ไหมว่าช่วงนี้เธอมีเรื่องเครียดอะไรหรือเปล่า”

“เท่าที่ฉันรู้ เธอก็เรียนโอเคนะคะ คือเราทุกคนก็ต้องปรับตัวกันอยู่แล้วในช่วงแรกที่เข้ามาหาชัย ต้องย้ายออกจากบ้านเป็นครั้งแรก อะไรแบบนั้น” ชูซานล้งเลเล็กน้อย “แต่เธอดูเหมือนมีปัญหาบางอย่างกับผู้ชายคนหนึ่งที่เราเคยเจอ” เธอหยุดอีกครั้ง “ฉันคิดว่าเขาอาจบังคับให้เธอทำอะไรบางอย่าง”

“บังคับให้ทำอะไรบางอย่าง?”

ชูซานยกไหล่ “ไม่รู้สิคะ ฉันอาจจะคิดไปเอง”

ผมรอให้เธอเล่าต่อ แต่เธอปิดปากเงียบ

“คุณช่วยได้มากเลยครับชูซาน” ผมกล่าว “มีอะไรที่คุณคิดว่าผมควรรู้อีกไหม”

ชูซานยกไหล่อีกครั้ง ผมรอให้เธอบอกอะไรเพิ่มเติม แต่เธอยังคงเงียบ วูบหนึ่งผมคิดว่าเห็นเธอผวนิดๆ

“คุณรู้สึกยังไงบ้างครับกับเหตุการณ์นี้” ผมถาม ตะแหันเธอเบาๆ

“ฉันโอเคค่ะ” เธอตอบรวดเร็ว “แต่ฉันต้องกลับหอแล้ว ฉันมีงานต้องเขียน”

ผมพยักหน้า “ขอบคุณมากที่พาฮอลลีมาที่นี่และอยู่คุยกับผมนะครับ คุณกลับไปเขียนงานให้เสร็จเถอะ แล้วค่อยกลับมาดูฮอลลีตอนเช้า ถ้าต้องการนะครับ และถ้ามีอะไรเราจะโทร.หา”

ชูซานพยักหน้าแล้วยืนขึ้น ผมเดินไปส่งเธอที่ประตู และยื่นมือไปจับมือเธอ ผมเห็นรอยเบื่อนบนเนินไทตัวเองอีกครั้ง จึงรีบกลัดกระดุมเสื้อโค้ตเพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่ฉุกเฉินเห็น

ผมเดินข้ามโถงกลับไปห้องฮอลลีเพื่อดูว่าเธอตื่นหรือยัง เธอยังคงหลับนิ่งสนิท ผู้ดูแลยืนยันว่าเธอไม่ขยับสักรัด คืนนั้นผมจึงทำอะไรไม่ได้มาก ผมคุยกับแพทย์ฝึกหัดผู้ประเมินอาการฮอลลี เขาบอกว่าจะส่งเธอเข้าไอซียูเพื่อติดตามอาการหัวใจเต้นผิดปกติ ผมเลยโทร.หาจิตแพทย์ประจำคณะ เขาเห็นด้วยว่าผมทำอะไรไม่ได้แล้วในตอนนั้น แต่กำชับให้ผมบันทึกทุกอย่าง

ให้ครบถ้วน แล้วค่อยกลับมาตรวจสอบลิสต์เข้าวันพรุ่งนี้ ผมต้องนำเสนอเคลสของเรากับจิตแพทย์อาวุโสในที่ปรึกษาตอนแปดโมงเช้า เมื่อผมเดินข้ามลานจอดรถกลับไปห้องพัก ผมรู้สึกโล่งใจที่ไม่ได้ทำอะไรโง่ๆ และรู้สึกโชคดีที่คนไข้ถูกส่งตัวไปไอซียูที่มีแพทย์ฝึกหัดคอยรับผิดชอบบันทึกการรับผู้ป่วยและขั้นตอนต่างๆ แทนผม

ผมเดินเข้าห้องไอซียูเช้าตรู่วันถัดมาด้วยความสดชื่น หลังจากได้นอนเต็มอิ่มและได้เปลี่ยนเสื้อผ้า ผมกวาดตามองชั้นเก็บข้อมูลของพยาบาลเพื่อหาบันทึกเวชระเบียนของฮอลลี พยาบาลคนหนึ่งกำลังเขียนอยู่พอดี เธอเงยหน้าขึ้นมามองผม

“จากแผนกจิตเวชใช่ไหมคะ” เธอถาม

ผมพยักหน้า “ผม ดร.เกรย์สันครับ” ใครเห็นก็เดาได้ว่าผมเป็นจิตแพทย์ เพราะผมเป็นคนเดียวในห้องไอซียูที่ใส่ชุดลาลองทั่วไประบายใต้เสื้อโค้ตกาเวนแทนที่จะใส่ชุดสครับแบบแพทย์ผ่าตัด

“ฮอลลีตื่นแล้วค่ะ คุณเข้าไปคุยกับเธอได้ แต่เธอยังงงๆ สลึมสลือ นะคะ” พยาบาลบอก “อาการเธอทรงตัวทั้งคืน มีหัวใจเต้นผิดจังหวะแบบพรีซีบ่างเล็กน้อย” ผมรู้ว่าอาการหัวใจเต้นผิดจังหวะลักษณะนี้อาจไม่มีอะไรก็ได้ หรืออาจเกี่ยวกับยาที่เธอใช้เมื่อคืนก่อนก็ได้

“ขอบคุณครับ” ผมบอก “ผมจะเข้าไปคุยกับเธอสักครู่ ทีมที่ปรึกษากำลังจะเข้ามาในอีกชั่วโมงเพื่อสัมภาษณ์เธอ คุณว่าอาการเธอทรงตัวพอที่จะย้ายไปแผนกจิตเวชวันนี้ได้ไหม”

“โอ้ได้สิ” พยาบาลตอบพร้อมมกลอกตา “มีคนใช้รอตเตียงห้องฉุกเฉินเพียบค่ะ”

ผมเดินไปที่ห้องของฮอลลี เคาะบานประตูที่เปิดอยู่ ตอนนั้นนอกจากที่แขนแล้วเธอยังมีสายเสียบในรูจมูกเพิ่มเติมด้วย เครื่องตรวจวัดการเต้นของหัวใจถูกเชื่อมต่อเข้ากับจอเหนือหัวเตียง ผมดึงม่านรอบเตียงปิด และเรียกเธอเบาๆ เธอลืมตาข้างหนึ่ง พยักหน้า

“ฮอลลี ผม ดร.เกรย์สัน” ผมแนะนำตัวเอง “มาจากแผนกจิตเวชครับ”

เธอปิดตาแล้วพยักหน้าอีกครั้ง หลังจากนั้นอีกไม่กี่วินาที เธอก็พึมพำเบา ๆ ตะกุกตะกักเล็กน้อย

“ฉันรู้ว่าคุณคือใคร ฉันจำคุณได้จากเมื่อคืน”

ผมนิ่งไป คิดทบทวนการพบกันของเราเมื่อคืน “เมื่อคืนดูเหมือนคุณจะหลับอยู่ในห้องฉุกเฉินตลอดนะครับ” ผมบอก “ผมไม่คิดว่าคุณจะเคยเห็นผม”

ตายังปิดอยู่ เธอพึมพำเบา ๆ “ไม่ใช่ในห้องนี้ ฉันเห็นคุณคุยกับซูซานบนโซฟา”

ผมผงะ ไม่มีทางที่เธอจะเห็นหรือได้ยินเราคุยกันในอีกฟากของห้องโถงได้แน่นอน ผมสงสัยว่านี่คงไม่ใช่ครั้งแรกที่เธอมาที่ห้องฉุกเฉิน แล้วเธออาจเดาได้ว่าผมคงคุยกับซูซานที่นั่น

“เจ้าหน้าที่บอกคุณว่าผมคุยกับซูซานเมื่อคืนเหรอ” ผมถาม

“เปล่า” เธอตอบ ครั้งนี้ชัดคำขึ้น “ฉันเห็นคุณ”

ผมลังเล ไม่แน่ใจว่าควรทำอะไรต่อ ผมควรเป็นผู้นำในบทสนทนานี้ ควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดทำร้ายตัวเองของเธอ หรืออะไรก็ตามที่เกิดขึ้นในชีวิตเธอ แต่ผมสับสน ไม่รู้ว่าควรไปต่ออย่างไรดี ผมสงสัยว่าเธออาจจะแกล้งอำผมหรือเปล่า เห็นเป็นจิตแพทย์มือใหม่ ป่วนซะหน่อย ถ้าเป็นอย่างนั้นเธอก็ทำได้ดีทีเดียว ดูเหมือนฮอลลีจะสัมผัสได้ถึงความปั่นป่วนของผม เธอลืมตาขึ้นทั้งสองข้าง เราสบตากันเป็นครั้งแรก

“คุณใส่เนกไทหลายทางที่มีคราบเบื่อนสีแดงๆ” เธอพูดอย่างหนึ่งสงบ

ผมโน้มตัวหาเธอช้า ๆ สงสัยว่าตัวเองอาจจะหุฟฟาด “อะไระนะ” ผมล่อล่อลัก

“คุณใส่เนกไทหลายทางที่มีคราบเบื่อนสีแดงๆ” เธอพูดซ้ำ จ้องผมเขม็ง แล้วเธอก็ทวนบทสนทนาที่ผมคุยกับซูซาน ทุกคำถามของผม ทุกคำตอบของซูซาน จังหวะการตอบของซูซาน รวมถึงจังหวะที่ผมย้ายพัดลมเข้ามาใกล้ที่นั่ง ไม่มีข้อผิดพลาดสักนิดเดียว

ผมเสียววาบที่ท้ายทอย ขนลุกชันไปทั้งตัว ไม่มีทางที่เธอจะรู้เรื่อง

ทั้งหมดนั้นได้ เธออาจคาดเดาคำถามของผมได้ แต่เธอจะรู้รายละเอียดทั้งหมดนั้นได้อย่างไร มีใครคุยกับเธอตอนเช้าวันนี้แล้วเอาบันทึกที่ผมเขียนไปเล่าให้เธอฟังหรือ แต่ห้องนั้นไม่มีใครเลยนอกจากซูซานและผม ใครจะไปรู้รายละเอียดว่าเราคุยหรือทำอะไรกันบ้าง แล้วก็ไม่มีใครนอกห้องรับรองญาติที่เห็นรอยเปื้อนบนเนกไทของผมด้วย จริงๆ แล้วไม่มีทางด้วยซ้ำที่ฮอลลีจะรู้ว่าผมคุยกับซูซาน อย่างว่าแต่จะล่วงรู้ถึงเนื้อหาบทสนทนาหรือเห็นรอยเปื้อน แต่ก็นั่นแหละ เธอรู้ และผมไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าเธอรู้รายละเอียดของบทสนทนาทั้งหมด ผมได้ยินเต็มสองหู มันเกิดขึ้นจริง แต่ผมแค่คิดไปไม่ออกว่าเธอรู้ได้ *อย่างไร* ผมพยายามบอกตัวเองว่าเธอคงจะแค่เดาเก่งหรือไม่ก็เป็นกลอะไรสักอย่าง

แต่ผมก็คิดไม่ออกเลยว่ากลที่ว่ามันเล่นอย่างไร ฮอลลีเพิ่งฟื้นหลังจากกินยาเกินขนาด เธอไม่ได้คุยกับรุมเมทของเธอเลยนับแต่วันก่อนหน้านั้น เธอจะรู้ได้อย่างไรว่าซูซานกับผมคุยอะไรกัน เป็นไปได้ไหมว่าฮอลลีและซูซานเตือนกันก่อนที่จะกินยาเกินขนาด วางแผนว่าซูซานต้องพูดอะไรกับผมบ้าง แต่ก็ไม่มีทางที่พวกเธอจะเตือนกันให้ฮอลลีสาเกตติเปื้อนเนกไทผมได้ และซูซานก็อาจจะดูกระวนกระวายตอนผมคุยกับเธอ ส่วนฮอลลีก็มีอาการมึนงง มึนดูไม่เหมือนการจัดฉากเลย

ผมไม่มีคำตอบให้คำถามพวกนี้ แต่ก็ไม่มีเวลามาคิดถึงมัน และผมก็ไม่ว่างจะคิดกับมันอย่างไรให้สะดวกใจด้วย นั่นเป็นช่วงเวลาหลายปีก่อนที่คนในโลภภาษาอังกฤษจะรู้จักคำว่า “near-death experience” หรือ NDE เหตุการณ์นั้นทำให้ผมรู้สึกปอดแตกเพราะผมอธิบายไม่ได้ ผมจึงเพียงซุกซ่อนคำถามเหล่านี้ให้พ้นไปจากความคิด

การหายใจของฮอลลีบ่งชี้ว่าเธอพลี้อยู่แล้ว ผมกลับมาอยู่กับปัจจุบันอีกครั้ง ความสับสนวุ่น *ของผม* ไม่ใช่ภารกิจของวันนี้ หน้าที่ของผมคือช่วยให้ฮอลลีจัดการกับชีวิต *ของเธอ* ช่วยเธอแก้ปัญหา หาเหตุผลในการมีชีวิตอยู่ต่อไปให้ได้ ผมต้องดึงตัวเองกลับมาสนใจค้นหาว่าอะไรคือปัจจัยความเครียดในชีวิตเธอ และประเมินความคิดฆ่าตัวตายของเธอก่อนที่จะ

แพทย์จะมาเยี่ยม

ผมแตะแขนเธอเบาๆ แล้วเรียกชื่อเธออีกครั้ง เธอลืมตา ผมพยายามสัมผัสภาพต่อ “ฮอลลี คุณช่วยเล่าถึงการกินยาเกินขนาดเมื่อคืนได้ไหม อะไรทำให้คุณทำอย่างนั้น” ผมรวบรวมสติซักถามจนได้คำตอบว่าเธอกินยาด้านซึมเศร้า ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อจังหวะการเต้นของหัวใจ และเธอยังเคยกินยาเกินขนาดมา “บ้างแล้ว” ตั้งแต่สมัยอยู่มัธยมปลาย เธอเล่าเรื่องราวตรงกับที่ซูซานเล่า พร้อมเพิ่มเติมรายละเอียดเล็กน้อย เธอบอกว่ารู้สึกกดดันจากสังคมมหาวิทยาลัย และรู้สึกเข้ากับเพื่อนไม่ได้ เธออยากลาออกแล้วกลับบ้านไปเข้าเรียนในวิทยาลัยประจำชุมชนแทน แต่พ่อแม่เอาแต่บอกให้เธออดทนอีกหน่อย เมื่อเธอดูเหมือนจะหลับอีกครั้ง ผมจึงกล่าวขอบคุณเธอและบอกว่าทีมจิตเวชจะมาเยี่ยมอีกครั้งในอีกหนึ่งชั่วโมง เธอพยักหน้าแล้วปิดเปลือกตาลง

ผมโทร.หาคลินิกนักศึกษา ฝากข้อความไว้ว่าฮอลลีถูกส่งตัวมาโรงพยาบาล และขอบันทึกการรักษาจิตเวชของเธอที่นั่น ผมเขียนบันทึกสั้นๆ อีกเล็กน้อยจากสิ่งที่ซูซานบอกผมคืนก่อนและข้อสังเกตของผมต่ออารมณ์และความคิดของฮอลลีในเช้าวันนั้น แต่รายงานฉบับนี้ เอาเข้าจริงก็นับว่าไม่ครบถ้วน เพราะผมสนใจหลักเลียงไม่รายงานเรื่องที่เธอบอกว่าเห็นผมและได้ยินบทสนทนาของผมทั้งที่เธอหลับอยู่อีกห้อง ผมตัดสินใจว่าจะไม่ให้เพื่อนร่วมงานรู้เรื่องนี้ อย่างน้อยก็จนกว่าผมจะมีคำอธิบายที่สมเหตุสมผล ถ้าเล่าตอนนี้ อย่างดีพวกเขาอาจคิดว่าผมเพี้ยนหรือไม่เป็นมืออาชีพอย่างแย่ที่สุดพวกเขาอาจสงสัยว่าผมเป็นบ้าไป จริงๆ และจินตนาการเรื่องทั้งหมดขึ้นมาเอง

ผมบอกตัวเองว่ามันเป็นไปได้เลยที่ฮอลลีจะเห็นหรือได้ยินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องรับรองญาติในขณะที่หลับอยู่อีกฟากของห้องฉุกเฉิน มันต้องมีทางอื่นแน่ๆ ที่ทำให้เธอได้ข้อมูลพวกนี้ ผมแค่คิดไม่ออกว่าทางนั้นจะเป็นอะไรได้บ้าง ไม่มีพยาบาลคนไหนในห้องไอซียูรู้ว่าผมคุยอะไรกับซูซาน และไม่มีเจ้าหน้าที่ห้องฉุกเฉินคนไหนรู้เรื่องที่ฮอลลีเล่า ไม่ว่าเหตุการณ์นี้

จะรบกวนจิตใจผมขนาดไหน แต่ผมก็มีแพทย์ฝึกหัดที่หวังจะเรียนรู้อะไร
ทำงานจากผมอยู่ ผมจึงได้แต่เก็บเรื่องนี้ไว้กับตัวโดยไม่แน่ใจว่าจะกลับมา
คิดถึงมันอีกไหมในอนาคต ผมไม่ได้บอกเจนนี ภรรยาผมด้วยซ้ำ มัน
ประหลาดเกินไป ผมคงอายุถ้าต้องเล่าเรื่องนี้ให้คนอื่นฟังและให้เขารู้ว่า
ผมจริงจังกับมันขนาดนี้ และผมรู้ว่าการบอกคนอื่นจะทำให้ผมต้องกลับมา
คิดถึงมันอีก และผมก็จะต้องทำอะไรกับมันสักอย่างแน่ๆ

ผมเชื่อมั่นว่าต้องมีคำอธิบายที่เป็นรูปธรรมว่าฮอลลีรู้เรื่องพวกนี้ได้
อย่างไร และผมต้องค้นหาด้วยตัวเอง และถ้าเกิดมันไม่มี...อย่างนั้น
ก็...คำอธิบายที่เหลืออีกประการเดียวคือ ส่วนหนึ่งของฮอลลีที่สามารถคิด
มองเห็น ได้ยิน และจดจำ ได้ละออกจากร่างกายของเธอ แล้วติดตามผม
ไปที่ห้องรับรองญาติ และร่วมวงสนทนากับผมและซูซานโดยไม่ต้องใช้ตา
หรือหูฟัง...

ฟังดูไม่สมเหตุสมผลอย่างยิ่งยวด ผมจินตนาการไม่ออกด้วยซ้ำว่า
การออกจากร่างคืออะไร เท่าที่ผมรู้ ตัวผมก็คือร่างกายของผม แต่ผม
ไม่มีเวลาคิดใคร่ครวญมากไปกว่านี้ในชีวิตช่วงนั้น ผมไม่อยู่ในจุดที่จะมา
นั่งสืบสวนหาคำตอบด้วยการตามหาซูซานแล้วถามว่าเธอสังเกตเห็นคราบ
เปื้อนที่เน็กไทผมหรือเปล่า และเธอเล่าให้ใครฟังหรือเปล่า หรือตามหา
นางพยาบาลที่เข้าเวรห้องฉุกเฉินคืนก่อนหน้านั้น หรือใครก็ตามที่อาจเห็น
ผมทำล่อมั่วที่ร้านอาหารแล้วมาบอกฮอลลี ซึ่งถ้าทำก็คงเป็นเรื่องบ้าบอมาก
ตอนนั้นผมไม่มีกะจิตกะใจจะสืบสาวใดๆ ผมแค่อยากจะลืมๆ มัน

และแล้วผมก็ใช้เวลาเกือบครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา พยายามเข้าใจให้ได้ว่าฮอลลี
รู้เรื่องคราบสเปกเตตได้อย่างไร

การฝึกอบรมทางวิทยาศาสตร์ที่ผมเคยผ่านมาทั้งหมด ไม่อาจช่วยให้
ผมรับมือการถูกจู่โจมโลกทัศน์ในครั้งนี้ได้เลย ผมถูกเลี้ยงดูโดยคุณพ่อ
นักเคมีที่ไม่ยอมเชื่ออะไรง่ายๆ และผมก็เดินตามรอยเขาในเส้นทาง
นักวิทยาศาสตร์กระแสหลัก ในฐานะจิตแพทย์นักวิชาการ ผมเขียนบทความ

วิชาการมากกว่าร้อยละในวารสารการแพทย์ ผมโชคดีที่ได้เป็นอาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมิชิแกน ซึ่งผมดูแลแผนกบริการจิตเวชฉุกเฉิน และได้เป็นหัวหน้าคลินิกแผนกจิตเวชที่มหาวิทยาลัยคอนเนตทิคัต และได้รับตำแหน่งศาสตราจารย์เชสเตอร์ เอฟ. คาร์ลสัน ประจำสาขาจิตเวชและประสาทพฤติกรรมศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย การอยู่ถูกที่ถูกเวลาช่วยให้ผมได้รับทุนวิจัยจากหน่วยงานรัฐ บริษัทยา และกองทุนงานวิจัยทั้งเอกชนและไม่หวังผลกำไร ผมได้รับเกียรติให้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพิจารณาทุนวิจัยและการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการวางแผนโครงการที่สถาบันสุขภาพแห่งชาติ และร่วมบรรยายบนเวทีสัมมนาว่าด้วยเรื่องจิตสำนึกที่สหประชาชาติ ผมได้รับรางวัลมากมายจากงานวิจัยทางการแพทย์ของผม และได้รับเลือกจากสมาพันธ์จิตเวชอเมริกันให้เป็นสมาชิกตลอดชีพผู้มีผลงานโดดเด่น

กล่าวโดยทั่วไปก็คือ ผมไปได้ดีในสายงานจิตแพทย์วิชาการครับ ต้องขอบคุณที่ปรึกษาและเพื่อนร่วมงานดีๆ ที่คอยสนับสนุนกันมาโดยตลอด พวกเขาสมควรได้รับเครดิตทั้งหมดในความสำเร็จของผม ทว่าตลอดหลายปีที่ผ่านมา ในก้นบึ้งของความคิด คำถามเรื่องจิตใจและสมองที่ฮอลส์ทิงไวยังคงรบกวนใจผมอยู่เสมอ มันกลายเป็นความจำเป็นส่วนตัว ในฐานะคนไม่เชื่ออะไรง่ายๆ ผมไม่สามารถหลับหูหลับตาให้เหตุการณ์นี้ผ่านไปได้ ผมต้องตามหาหลักฐาน และนั่นทำให้ผมเริ่มต้นออกเดินทางบนเส้นทางแห่งการค้นคว้าอย่างเป็นวิทยาศาสตร์

ผมเป็นผู้อำนวยการแผนกบริการจิตเวชฉุกเฉินที่มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนียตอนที่เรย์มอนด์ มูดี เข้ามาเป็นแพทย์ฝึกหัดในปี 1796 ตอนนั้นหนังสือของเขาที่ชื่อ *Life After Life* ขึ้นแท่นขายดีอย่างอศรจรรย์ มันเป็นหนังสือภาษาอังกฤษเล่มแรกที่มีการใช้คำว่า “near-death experience” และใช้ตัวย่อว่า “NDE” จดหมายจากผู้อ่านมากมายที่เคยมีประสบการณ์ทำนองเดียวกันหลังไหลมาหาเขา ความที่เป็นแพทย์ฝึกหัดและไม่มีเวลาตอบจดหมาย

เขามาขอความช่วยเหลือผมในฐานะผู้ดูแลการฝึกสอน ผมประหลาดใจที่รู้ว่าประสบการณ์ของฮอลลีไม่ใช่เรื่องใหม่ เรย์มอนด์สัมภาษณ์คนเข้ามาแล้วหลายคนที่เขาบอกว่าเคยหลุดออกจากร่างกายตัวเอง และได้มองเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นที่อื่น ในช่วงเวลาที่เฉียดใกล้ความตาย

ข้อมูลใหม่ดึงดูดความสนใจผม และนำไปผมนอกเดินทางติดตามหลักฐานของประสบการณ์เฉียดตาย ถ้าผมไม่ได้พบเรย์มอนด์และอ่านหนังสือเขย่าวงการของเขา ผมอาจไม่มีวันได้เดินตามร่องรอยที่ครอบคลุมได้ดีทั้งไว้ไม่นานผมก็รู้ว่าประสบการณ์เฉียดตายไม่ใช่ปรากฏการณ์ใหม่แต่อย่างใด ผมค้นพบความหลากหลายปรากฏการณ์ NDE ทั้งจากแหล่งข้อมูลกรีกและโรมันโบราณ จากระบบนิเวศปฏิบัติของหลายศาสนา บันทึกเรื่องเล่าของชนพื้นเมืองทั่วโลก รวมทั้งเอกสารทางการแพทย์ในศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20

ด้วยความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานต่างมหาวิทยาลัยที่สนใจ NDE เหมือนกัน เราจึงร่วมกันก่อตั้ง “สมาคมนานาชาติเพื่อการศึกษาประสบการณ์เฉียดตาย” (IANDS – International Association for Near-Death Studies) ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัยเรื่องนี้ เป็นเวลามากกว่า 25 ปีที่ผมดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิจัยของสมาคม และได้บรรณาธิการวารสารการศึกษาประสบการณ์เฉียดตาย (*Journal of Near-Death Studies*) ซึ่งเป็นวารสารวิชาการเพียงหนึ่งเดียวที่มุ่งเน้นงานวิจัย NDE หลายสิบปีที่ผมรวบรวมบันทึกประสบการณ์ของผู้คนกว่าหนึ่งพันคน ที่ช่วยตอบแบบสอบถามให้ครั้งแล้วครั้งเล่า บางคนช่วยเหลือเรายาวนานกว่าสี่สิบปีด้วยซ้ำ ผมสามารถเปรียบเทียบข้อค้นพบจาก “อาสาศาสตร์” เหล่านี้กับคนไข้โรงพยาบาลที่ประสบ NDE จากอาการต่างๆ ทั้งหัวใจหยุดเต้นเฉียบพลัน อาการชัก หรือพยายามฆ่าตัวตาย ระหว่างเส้นทางการศึกษานี้ ผมค้นพบจุดร่วมอันเป็นสากลของปรากฏการณ์ NDE ที่ไปพ้นจากการตีความทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง ผมค้นพบรูปแบบอันสม่ำเสมอของผลกระทบที่ NDE มีต่อทัศนคติ ความเชื่อ การให้คุณค่า และอุปนิสัยของผู้คน และผมยัง

สามารถแสดงหลักฐานได้ด้วยว่า ประสบการณ์เหล่านี้ไม่ใช่เพียงความฝันหรือภาพหลอน

ในการศึกษายาวนาน 45 ปี ผมได้พบบันทึกประสบการณ์เฉียดตาย เก้าแก่หลายร้อยปีและกระจัดกระจายอยู่ทั่วโลก ผมพบว่า NDE เป็นประสบการณ์สามัญที่ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง แม้แต่นักประสาทวิทยาก็เคยประสบ เมื่อประสาทศัลยแพทย์ เอเบิน อเล็กซานเดอร์ บ่วยหนักจากการติดเชื้อในสมองชนิดที่พบได้ยาก เขาอยู่ในภาวะโคม่านานกว่าสัปดาห์ และตื่นขึ้นพร้อมความทรงจำ NDE ที่ละเอียด ประณีต และแจ่มชัด เขามาหาผมที่ออฟฟิศเพื่อช่วยต่อยอดความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่ดูเหมือนจริงนี้

หลังจากเพียรพยายามเกือบครึ่งศตวรรษในการทำความเข้าใจ NDE ผมค้นพบว่าผลกระทบของมันไม่ได้จำกัดอยู่แค่ผู้ประสบมันโดยตรงเท่านั้น ยิ่งผมศึกษาเท่าไร ก็ยิ่งดูเหมือนมันเรียกร้องคำอธิบายที่ไกลไปกว่าความเข้าใจอันจำกัดของเราในเรื่องจิตใจและสมอง หนทางใหม่ในการเข้าใจจิตใจและสมองนี้เอง ช่วยเปิดทางให้แก่ความเป็นไปได้ในการหาคำตอบ ว่าจิตสำนึกของเราทำงานต่อไปหรือไม่หลังจากร่างกายตายไปแล้ว ผลลัพธ์ก็คือ มันท้าทายความเข้าใจในตัวตนของเรา ที่ทางของเราในจักรวาล และรูปแบบชีวิตที่เราควรใช้

เพื่อนนักวิทยาศาสตร์ของผมบางคนเตือนว่า การเปิดใจสำรวจประสบการณ์ที่ “เป็นไปไม่ได้” อย่าง NDE เท่ากับการเปิดประตูต้อนรับความมกมายที่จะไหลทะลักเข้ามา ด้วยความช่างกังขาเป็นทุนเดิม ผมบอกเลยว่า *ก็เข้ามาสิ!* เราอย่าเพิ่งด่วนตัดสินว่ามันมกมายเพียงเพราะมันขัดกับความเชื่อของเรา ขอให้ลองตรวจสอบก่อน และดูว่ามันเป็นเรื่องมกมายจริงๆ หรือแท้แล้วมันเป็นหน้าต่างบานใหม่ที่ทำให้เราเข้าใจโลกมากขึ้นกันแน่

ตรงข้ามกับการพาเราออกห่างจากวิทยาศาสตร์และเข้าใกล้ไสยศาสตร์ การศึกษา NDE แสดงให้เห็นว่า เมื่อนำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้กับเรื่องที่ไม้อาจจับต้อง เรากลับยิ่งอธิบายความจริงได้แม่นยำกว่าเมื่อเราจำกัดวิทยาศาสตร์ไว้เพียงเรื่องเชิงกายภาพและพลังงานเท่านั้น

ผมติดตามหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่เก็บรวบรวมมาตลอดหลายสิบปี โดยไม่ได้ลงเอยสนับสนุนทฤษฎีหรือระบบความเชื่อใดเป็นพิเศษ และการทำเช่นนี้ ผมรู้ว่าผมทำให้เพื่อนหลายคนที่มีความเชื่อทางใดทางหนึ่งต้องผิดหวัง ผมรู้ว่าเพื่อนสายจิตวิญญาณไม่ปลื้มที่ผมมองว่ามันเป็นไปได้ที่ NDE อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงเชิงกายภาพในสมอง ส่วนเพื่อนสายวัตถุนิยมก็ไม่ชอบใจเหมือนกันที่ผมมองว่ามันเป็นไปได้ที่จิตใจอาจทำงานเป็นอิสระจากสมอง และผมก็รู้ว่าบางคนจากทั้งสองฝ่ายอาจตำหนิว่าผมตัดช่องน้อยแต่พอตัว ด้วยการไม่ยอมเลือกข้าง

แต่แท้จริงแล้ว มันคือความเชื่อสัจยต่อความรู้ต่างหากที่ทำให้ผมไม่อาจเลือกข้างได้ ผมคิดว่ามีหลักฐานเพียงพอในความเป็นไปได้ทั้งสองทางครับ เป็นไปได้ที่กลไกทางสรีรวิทยาทำให้เกิด NDE และเป็นไปได้ที่การทำงานต่อเนื่องของจิตใจที่เป็นอิสระจากสมองก็ทำให้เกิด NDE แนวทางที่สนับสนุนเหตุผลทางสรีรวิทยาสอดคล้องกับปรัชญาที่ว่าโลกความจริงล้วนเป็นโลกทางกายภาพ ในทางตรงกันข้าม แนวทางที่สนับสนุนว่า NDE เป็นของขวัญทางจิตวิญญาณก็สอดคล้องกับปรัชญาที่ว่าตัวตนที่เราเป็นนั้นมีแง่มุมที่จับต้องไม่ได้และไม่อาจมองเห็นได้เช่นกัน และแม้ทั้งสองแนวทางจะเป็นไปได้ ทว่าก็ไม่มีแนวทางใดที่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ซึ่งสามารถหักล้างอีกแนวทางหนึ่ง ทั้งสองจึงนับเป็นชุดความเชื่อไม่ต่างกัน

ผมหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะแสดงให้เห็นว่า ประสบการณ์เฉียดตายสามารถเป็นได้ ทั้งของขวัญทางจิตวิญญาณ และเอื้อให้เกิดขึ้นได้โดยกระบวนการทางสรีรวิทยา หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ชี้ให้เห็นว่า สองแนวคิดนั้นเป็นจริงได้โดยไม่จำเป็นจะต้องขัดแย้งกัน ซึ่งช่วยให้เราก้าวพ้นการแบ่งขั้วระหว่างวิทยาศาสตร์กับจิตวิญญาณอย่างผิด ๆ

ทว่าการที่ผมเปิดกว้างต่อทั้งสองแนวทาง ไม่ได้หมายความว่าผมไม่มีความเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับความหมายของ NDE

เวลาหลายสิบปีในการทำวิจัยทำให้ผมเชื่อว่า NDE มีอยู่จริง มีผลกระทบลึกลึกลึง และยังเป็นแหล่งที่มาของการเติบโตทางจิตวิญญาณ

ไม่ว่าที่มันนั้นจะคืออะไรก็ตาม ผมรู้ว่ามันส่งผลอย่างมากต่อผู้มีประสบการณ์ตรงในระดับที่สามารถพลิกเปลี่ยนชีวิตพวกเขา ผมยังเชื่อด้วยว่ามันมีความหมายต่อนักวิทยาศาสตร์ในแง่เป็นเบาะแสให้เราเข้าใจการทำงานของจิตใจและสมอง และสุดท้าย ผมคิดว่าประสบการณ์ NDE ส่งผลต่อเราทุกคน ในความเข้าใจนิยามของ “ความตาย” และ “การตาย” และที่สำคัญยิ่งกว่าคือ “ชีวิต” และ “การมีชีวิต”

ในหนังสือเล่มนี้ผมละเว้นรายละเอียดเชิงระเบียบวิธีและข้อมูลเชิงสถิติจากงานวิจัย สำหรับผู้ที่ต้องการข้อมูลเชิงเทคนิคจากการศึกษาที่ผมเอ่ยถึง สามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ www.uvadops.org. โดยภาควิชาการศึกษารับรู้ มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย

ถึงแม้หนังสือเล่มนี้จะเขียนจากงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ แต่ผมไม่ได้เขียนขึ้นสำหรับนักวิทยาศาสตร์เป็นการเฉพาะ ผมหวังว่าคนที่เคยผ่าน NDE อ่านแล้วจะรู้สึกดีกับสิ่งที่ผมเขียน แต่ผมก็ไม่ได้เขียนมันเพื่อพวกเขาเช่นกัน อันที่จริงผมเขียนหนังสือเล่มนี้เพื่อพวกเราที่เหลือทุกคน ผู้ที่สงสัยในขอบเขตอันสุดหยั่งของจิตใจมนุษย์ และมีคำถามลึกๆเกี่ยวกับชีวิตและความตาย

มีคนพูดเรื่องความตายกันมากแล้ว รวมถึงอะไรที่อาจตามมาหลังจากนั้น ทว่าการสื่อสารประเด็นนี้ส่วนใหญ่มักพูดในมุมที่ทำให้วิทยาศาสตร์หรือศาสนาเป็นศัตรูกัน ในหนังสือเล่มนี้ผมพยายามผลักดันให้บทสนทนาของเราก้าวหน้าขึ้น และเปลี่ยนทิศทางของมัน ผมหวังจะแสดงให้เห็นว่าวิทยาศาสตร์และจิตวิญญาณนั้นไปด้วยกันได้ การเป็นคนสนใจเรื่องจิตวิญญาณไม่ได้แปลว่าคุณต้องละทิ้งวิทยาศาสตร์ การเดินทางครั้งนี้สอนผมว่า การมองโลกอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งหมายถึงเชื่อและเข้าใจสิ่งต่างๆตามหลักฐานที่มี ไม่ได้เป็นอุปสรรคในการชื่นชมแง่มุมจิตวิญญาณและเรื่องเชิงนามธรรมในชีวิต และในทางกลับกัน ความรู้ลึกซึ้งบางสิ่งทางจิตวิญญาณก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการประเมินประสบการณ์ของเราในมุมวิทยาศาสตร์เช่นกัน แม้ผมได้เรียนรู้มากมายเกี่ยวกับการตายและสิ่งที่อาจเกิดขึ้นหลังจากนั้น ทว่าหนังสือเล่มนี้ไม่ได้เน้นแค่เรื่องความตาย มันยัง

เป็นหนังสือเกี่ยวกับชีวิตและการใช้ชีวิต เกี่ยวกับคุณค่าของความเมตตา การพึ่งพากันของพวกเรา รวมถึงสิ่งใด ๆ ที่ทำให้ชีวิตเราเต็มเปี่ยมและมีความหมาย

เจตนาของผมในการเขียนหนังสือเล่มนี้ ไม่ใช่เพื่อทำให้คุณเชื่อมั่นมองใดมุมมองหนึ่ง แต่เพื่อกระตุ้นให้คุณคิด ผมหวังว่ามุมมองทางวิทยาศาสตร์จะช่วยให้เราเข้าใจว่า NDE บอกอะไรเราเกี่ยวกับชีวิตและความตาย และสิ่งใดก็ตามหลังจากนั้น ผมเขียนหนังสือเล่มนี้เพื่อแบ่งปันความหลงใหลในการเดินทางครั้งนี้ของผม เป้าหมายเพื่อให้คุณตั้งคำถาม ใคร่ครวญคำตอบ และทบทวนวิธีการคิดเกี่ยวกับชีวิตและความตาย ผมไม่ใช่โมเสสที่ส่งต่อบัญญัติสิบประการให้ใคร ผมเป็นนักวิทยาศาสตร์ที่อยากแบ่งปันสิ่งที่ผมคิดว่าข้อมูลอาจกำลังบอกเราอยู่

ไม่ว่าผมจะอยากลบความทรงจำเกี่ยวกับฮอลลีวูดแค่ไหน ผมก็มีความเป็นนักวิทยาศาสตร์มากพอที่จะรู้ว่าผมมองข้ามมันไม่ได้ การหลอกตัวเองว่าเหตุการณ์ไม่ได้เกิดขึ้น เพียงเพราะเราหาคำอธิบายไม่ได้ เป็นพฤติกรรมตรงข้ามกับความเป็นวิทยาศาสตร์โดยสิ้นเชิง ภารกิจในการค้นหาคำตอบที่สมเหตุสมผลสำหรับปริศนารอยเบือนสเปกตติ นำพาผมมาสู่งานวิจัยครั้งศตวรรษ มันไม่ได้ตอบคำถามของผมทั้งหมด แต่มันทำให้ผมตั้งคำถามกับบางคำตอบของตัวเอง และไม่นานมันก็พาผมเดินทางเข้าสู่ดินแดนใหม่ที่ผมไม่อาจจินตนาการได้เลย

วิทยาศาสตร์ของสิ่งที่ไม่อาจอธิบาย

ผมไม่เคยพบคนที่มีใบหน้าครึ่งเดียวมาก่อน เสนรีถูกส่งตัวมาที่โรงพยาบาลในเดือนที่หกของการเป็นจิตแพทย์ฝึกหัดของผม มันยากมากที่จะไม่จ้องใบหน้าซีกขวาของเขา ตำแหน่งซึ่งเคยเป็นกรามและแก้ม ศัลยแพทย์ตกแต่งทำหน้าที่ได้ดีเยี่ยมในการใช้แผ่นหนังส่วนท้องมาเย็บติดไว้เพื่อปกปิดบาดแผล แต่กระนั้นผมก็ยังเก็บอาการได้ไม่ค่อยดีนักตอนมองเขา เสนรีพูดซ้ำๆ ไม่ค่อยชัดคำ ด้วยความที่เขาใช้งานได้แค่ปากด้านซ้าย ทว่าแม้จะน่ากระอักกระอ่วนเพียงใด เขากลับไม่มีท่าทีเขินอายหรือลังเลใจในการสนทนาเลยแม้แต่หน่อย อันที่จริงเขาออกจะสงบและสุขุมเสียด้วยซ้ำ ขณะที่ให้ผมฟังว่าเกิดอะไรขึ้นหลังจากที่เขายิงตัวเอง

ตอนนั้นเสนรีอายุ 40 ปี เป็นลูกคนเล็กในครอบครัวชาวไร่ที่ยากจน พี่ๆ ของเขาย้ายออกไปหมดหลังจากแต่งงาน เสนรีเองแม้จะแต่งงานแล้วแต่ไม่เคยย้ายไปไหน เมื่อเขาอายุ 23 พ่อเกิดหัวใจวายระหว่างที่ทั้งสองกำลังล่าสัตว์อยู่ด้วยกัน เสนรีพยายามอุ้มพ่อกลับบ้าน แต่พ่อก็เสียชีวิตในอ้อมแขนของเขานั่นเอง แม่ของเอนรีรับหน้าที่ดูแลฟาร์มต่อหลังจากนั้น และอีกไม่กี่ปีต่อมา ภรรยาที่ทิ้งเขาไป พร้อมหอบลูกไปอยู่กับพ่อแม่ของเธอในเมืองแทน

สิบเดือนก่อนที่เอนรีจะยิงตัวเอง แม่เขาล้มป่วยด้วยโรคปอดบวม

เขาขับรถพาแม่ไปโรงพยาบาล แม่ขอให้เขาอยู่ข้างกายตลอดเวลา แต่คืนนั้น เขาขับรถกลับบ้านเพื่อไปให้อาหารฝูงไก่ เมื่อเขากลับมาหาเธออีกครั้งในตอนเช้า เธอก็ไม่รู้สีกตัวแล้ว และเสียชีวิตในอีกไม่กี่ชั่วโมงถัดมา

เฮนรีแตกสลายไม่มีชิ้นดี เขาตีหมกขึ้น ความรู้สึกผิดที่ทิ้งแม่ไว้ในโรงพยาบาลยังคงหลอกหลอน ตกกลางคืนเขาฝันว่าแม่มยังมีชีวิตอยู่ เขาไม่กล้าแตะขาของขึ้นไคของเธอ ทุกอย่างยังคงอยู่ในบ้านไม่ต่างจากก่อนเธอจะตาย ยามเมาเขาโคกสลดสิ้นหวัง พุดพึมพำเข้าไปซ้ำมาว่า “บ้านไม่ใช่บ้านอีกต่อไปแล้ว” หลังจากทรมาณกับอาการซึมเศร้ามานานหลายเดือน และใช้เวลาทั้งเช้าไปกับการดื่มเหล้าเมามา ในที่สุดเขาก็ไปที่หลุมศพของพ่อแม่พร้อมปืนไรเฟิล

หลังจากนั่งอยู่ตรงหลุมศพนานนับชั่วโมง ทบทวน หวนคิดถึงบทสนทนาที่เคยมีร่วมกัน เฮนรีก็ตัดสินใจว่าถึงเวลาแล้วที่เขาจะตามพ่อแม่ไป เขาเอนกายนอนลง จัดวางศีรษะให้ตรงกับจุดที่เขาคาดว่าน่าจะเป็นบริเวณอกของแม่ แล้วตั้งปืนไรเฟิลล่าสัตว์ขนาด .22 ให้อยู่ตรงหว่างขา เล็งตรงไปที่คางตัวเอง แล้วใช้นิ้วโป้งเหนี่ยวไกปืนซ้ำๆ กระสุนปืนพุ่งตรง ไปหน้าด้านขวาคีฆาตชนที่ ทั้งเศษปลอกกระสุนฝังอยู่ตามแก้มและขมับ แต่วิถีกระสุนพลาดสมองของเขาไปอย่างฉิวเฉียด

ผมพยายามทำให้มันคงและพยายามไม่มองใบหน้าที่เต็มไปด้วยรอยเย็บ “ฟังดูเจ็บปวดมากจริง ๆ” ผมเอ่ย “ผมนี้ก็ไม่ออกเลยว่าคุณจะรู้สึกอะไรในใจบ้าง ความรู้สึกตอนนั้นเป็นยังไงครับ”

ใบหน้าด้านซ้ายของเฮนรีขดโค้งเป็นรอยยิ้ม “พื้นที่ที่ผมเหนี่ยวไก” เขาพุด “ทุกอย่างรอบตัวหายไปหมดเลยครับ เนินเขาสูงเล็ก ภูเขาสูงใหญ่ข้างหลัง อันตรธานหายไป”

เขาเงยหน้าขึ้นมามองผม ผมพยักหน้า “แล้วยังไงอีกครับ”

“ผมพบว่าผมอยู่กลางทุ่งหญ้าเขียวขจี เต็มไปด้วยดอกไม้ป่า และตรงนั้น แม่กับพ่อกำลังอ้าแขนต้อนรับผมอยู่ ผมได้ยินแม่พูดกับพ่อว่า ‘เฮนรีมาแล้ว’ เธอดูดีใจมากเลยที่ได้เจอผม แต่แล้วเมื่อเธอเห็นผมลั้ล้า

สีหน้าเธอก็เปลี่ยนไป เธอส่ายหน้าและพูดว่า “ไม่นะเฮนรี ลูกทำอะไรลงไป”

เฮนรีหยุด ก้มลงมองมือตัวเอง แล้วกลืนน้ำลาย ผมหยุดคอยสักครู่ แล้วพูดว่า “มันต้องยากมากแน่ๆ คุณรู้สึกยังไงครับ”

เขายกไหล่ ส่ายหน้า แล้วสูดลมหายใจลึกๆ “ก็แค่นั้นละครับ” เขาตอบ “แล้วผมก็กลับมาอยู่ตรงหลุมศพ แล้วพวกเขาก็หายไป ผมรู้สึกถึงเลือดอุ่นๆ ทะลักตรงท้ายทอย เลยคิดว่าต้องไปขอความช่วยเหลือจากใครสักคน ผมพยายามพาตัวเองกลับไปที่รถ แต่ก่อนจะไปถึง คนดูแลสุสานก็เห็นผมแล้ววิ่งเข้ามาช่วย เขาเอาผ้าห่อหัวผมและขับรถมาส่งที่โรงพยาบาล” เขายกไหล่อีกครั้ง “แล้วผมก็มาอยู่ที่นี่”

“เป็นประสบการณ์ไม่ธรรมดาเลย” ผมเสริม “ตั้งแต่พ่อแม่เสียไป คุณเคยพบพวกท่านบ้างไหม ก่อนที่จะเกิดเหตุครั้งนี้”

เขาส่ายหน้า “ไม่เคยหรอกครับ แต่มันรู้สึกดีนะที่ได้เจอพวกเขาพร้อมหน้ากันอีกครั้ง”

“ฟังดูเหมือนคุณสลับไปนะครับหลังจากยิงตัวเอง อย่างน้อยก็ช่วงสั้นๆ คุณคิดว่าการได้พบพ่อแม่อาจเป็นความฝันได้ไหมครับ”

เฮนรีไม่มริมฝีปาก ส่ายหน้า “มันไม่ใช่ความฝัน” เขาบอก “การเจอพ่อแม่ตอนนั้นเป็นความจริงทุกกระเบียดนิ้ว เท่าๆ กับที่เจอคุณอยู่ตอนนี้แหละ”

ผมหยุดบทสนทนาไว้ชั่วคราว พยายามทำความเข้าใจเรื่องเล่าของเฮนรี มันสมเหตุสมผลดีอยู่หรอกสำหรับเขา การได้เจอพ่อแม่มาต้อนรับเขาขึ้นสวรรค์ แต่ในมุมมองทางวิทยาศาสตร์ เรื่องทำนองนี้ไม่มีทางเป็นจริงได้ ผมคิดถึงความเป็นไปได้สารพัดในหัว เฮนรีมีอาการทางจิตหรือเปล่า หรือเขาเมาหนักจนเห็นภาพหลอน หรือเขาใช้เวลาบนหลุมศพพ่อแม่มานานจนลงแดงเพราะขาดสุราและทำให้เพ้อคลั่ง หรือภาพพ่อแม่ที่เขาเห็นเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรับรู้ความทุกข์

ผมไม่สามารถสรุปได้ว่าเฮนรีเพี้ยน หลังจากอยู่โรงพยาบาลมาหลายวันจนถึงตอนนี้ เขายังคงพูดคุยด้วยอาการสงบ ท่าทีของเขาก็ไม่มี

อะไรผิดปกติเลย เขาไม่มีอาการลงแดงจากการหยุดสุราด้วย และที่ผมประหลาดใจคือ เขาดูไม่เศร้าสักนิด

“ตอนที่คุณเหนียวไกวปีน คุณหวังว่าจะเกิดอะไรขึ้นหรือครับ” ผมถามเฮนรี

“ผมแค่ไม่อยากมีชีวิตอยู่แล้ว” เขาตอบรวดเร็ว “ผมไม่สนว่าจะเกิดอะไรขึ้น ผมแค่รู้สึกพอแล้ว ผมอยู่ต่อไม่ได้ถ้าไม่มีแม่”

“แล้วตอนนี้ล่ะ คุณยังคิดอยากให้อะไรทุกอย่างจบสิ้นอยู่ไหม”

“ผมไม่ได้คิดเรื่องนั้นแล้วครับ” เขาตอบ “ผมยังคิดถึงแม่นะ แต่ตอนนี้ผมมีความสุขที่ได้รู้ว่าแม่อยู่ไหน”

ในช่วงเวลาสั้นๆ ของการเป็นจิตแพทย์ฝึกหัด ผมไม่เคยพบใครที่ผ่านความพยายามจะฆ่าตัวตายแล้วยังดูมั่นใจแน่วแน่เท่าเฮนรีมาก่อน เขาบอกว่าเขาละอายใจที่เคยพยายามฆ่าตัวตาย แต่เขาชอบคุณกับภาพนั้นที่เขาได้เห็น และเขายังยินดีที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้กับคนอื่น ๆ เพื่อช่วยยืนยันถึงคุณค่าและความศักดิ์สิทธิ์ของชีวิต ไม่ว่าภาพพ่อแม่ที่เขาเห็นจะเกิดจากอะไรก็ตาม ชัดเจนว่านั่นคือเหตุผลที่ทำให้เขารับมือกับความทุกข์โศกได้

นั่นเป็นเวลาหลายปีก่อนที่คำว่า “near-death experience” จะถูกบัญญัติขึ้นในโลกภาษาอังกฤษ ดังนั้นกรอบคิดเดียวที่ผมใช้ทำความเข้าใจประสบการณ์ของเฮนรีคือ ภาวะเห็นภาพหลอน การพบเจอพ่อแม่ที่ตายไปแล้วเป็นเพียงจินตนาการที่เกิดจากกลไกป้องกันตัวเองของจิตใจ ไม่มีอะไรมากไปกว่านั้น

เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเพียงไม่กี่เดือนก่อนที่ฮอลลีจะบอกว่าเห็นรอยเปื้อนที่เนกไทของผม ซึ่งผมยังพยายามหาเหตุผลอธิบายอยู่ ทว่าประสบการณ์ของเฮนรีแตกต่างจากประสบการณ์ของฮอลลี ผู้อ้างว่าเธอเห็นและได้ยินสิ่งที่อยู่ไกลออกไปจากขอบเขตที่ร่างกายจะสามารถรับรู้ แต่เหตุการณ์ที่เธอเห็นนับว่าอยู่ในขอบเขตของโลกทางกายภาพปกติ เธอไม่ได้เล่าว่าพบเห็นหรือได้ยินเสียงวิญญาณใดๆ ขณะที่เฮนรีบอกว่าเห็นและได้ยินเสียงของพ่อแม่ที่ล่องลับไปแล้ว ความแตกต่างที่สุทธระหว่างสองกรณีนี้คือ ผม

สามารถมองประสบการณ์ของเฮนรีด้วยสายตาของวิทยาศาสตร์อย่างเป็นรูปธรรมได้ ในขณะที่ฮอลลีลาภผมถูกลู่ถูกลงเข้าไปในประสบการณ์ของเธอ ทำเอาผมเสียศูนย์ทุกครั้งทีนึกถึง และยังคงโยเยหาคำอธิบายลมๆ แล้งๆเรื่อยมา

ผมนิยามภาพที่เฮนรีเห็นว่าเป็นกลไกทางจิตวิทยาในการป้องกันตัวเอง แต่ผมไม่อาจบอกเขาตรงๆได้ว่ามันไม่จริง ถ้าผมบอกเขาว่าทั้งหมดเป็นเพียงจินตนาการ ผมอาจสูญเสียความไว้วางใจจากเขาไปเลย อีกอย่างคือผมตระหนักดีว่าภาพที่เขาเห็นนั้นส่งผลดีกับเขา และการคลี่คลายความรู้สึกอยากฆ่าตัวตายก็เป็นภารกิจสำคัญของผม ผมมองว่าภาพที่เขาเห็นคือภาพหลอนที่จิตไร้สำนึกสร้างขึ้นเพื่อรับมือกับความตายของแม่ ผมตัดสินใจว่าในฐานะแพทย์ ผมสามารถช่วยเฮนรีได้ด้วยการสนับสนุนคุณค่าของประสบการณ์นั้น โดยไม่ก้าวล่วงสิ่งเดียวที่มอบเหตุผลในการมีชีวิตอยู่ให้กับเขา ผมบอกเขาอย่างตรงไปตรงมา “ฟังดูเหมือนคุณได้เจอกับประสบการณ์ที่ทรงพลังมากเลย และดูเหมือนมันช่วยให้คุณมีจุดมุ่งหมายใหม่ในชีวิต เราลองมาดูกันนะครับว่ามันมีความหมายอย่างไรสำหรับคุณ และคุณจะทำอะไรต่อไปจากนี้”

ความตั้งใจของผมคือชวนเฮนรีร่วมสำรวจความหมายเชิงสัญลักษณ์ของภาพที่เขาเห็น ในฐานะกลไกของจิตใจที่ต้องการพบผู้ที่จากไปอีกครั้ง ทว่าเขารับรู้ประสบการณ์นั้นอย่างเป็นรูปธรรมที่หนักแน่นยิ่งนัก สำหรับเขามันไม่ใช่สัญลักษณ์ของอะไรเลย ในตอนนั้นผมไม่เคยคิดถึงความเป็นไปได้เลยว่า ที่เขารู้สึกว่าประสบการณ์นี้จริงก็เพราะว่ามันเกิดขึ้นจริง

ที่ผ่านมามีผมไม่เคยถูกสอน หรือมีพื้นฐานความเข้าใจใดๆที่จะทำให้เกิดว่าเฮนรีอาจพบกับพ่อแม่ของเขา จริงๆก็ได้ ผมเติบโตมากับนักเคมีผู้รับรู้โลกความเป็นจริงด้วยนิยามจากตารางธาตุ

พ่อของผมเป็นนักเคมีในตอนกลางวัน ส่วนในตอนกลางคืน...เอาเข้าจริงเขาก็ยังเป็นนักเคมีอยู่ พ่อสร้างห้องทดลองทางเคมีที่ชั้นใต้ดินในบ้านทุกหลัง

ที่เราเคยอยู่ตอนเด็ก สิ่งเดียวที่เราสนใจรองจากวิทยาศาสตร์คือความสุขที่ได้แบ่งปันมันกับผู้อื่น ตอนผมเรียนชั้นประถมในเมืองฮันติงตัน รัฐนิวเจอร์ซีย์ พ่อสอนให้ผมฝึกใช้ตะเกียบบุนเซน เครื่องชั่งวัดมวล เครื่องหมุนเหวี่ยงแยกตะกอน เครื่องกวนสารด้วยแม่เหล็ก กระบอกตวง ขวดทรงชมพู และขวดกันกลมทั้งหลาย

การทดลองของพ่อใช้เทฟลอนเป็นหลักในช่วงแรก หลังจากนักวิทยาศาสตร์ที่ดูปองต์ค้นพบมันโดยบังเอิญ พ่อผมทำงานที่บริษัทเคมีเล็กๆ ที่ผลิตข้าวของเครื่องใช้จากเทฟลอน เช่น สายฉนวนกันความร้อน และเซลล์เชื้อเพลิงจรวด ข้อดีของเทฟลอนที่เหนือกว่าสารเคลือบอื่นๆ คือ มันทำให้พื้นผิวราบเรียบเสียดกันไม่มีอะไรเกาะติดได้ สิ่งประดิษฐ์ของพ่อทำให้เกิดการพัฒนาใหม่ๆ มากมาย พ่อทดลองพ่นหม้อ กระทะ และตะหลิวของแม่ด้วยเทฟลอนรูปแบบต่างๆ หลายปีก่อนที่อุปกรณ์เคลือบเทฟลอนจะมีวางจำหน่ายในท้องตลาด และเราก็กินเศษเทฟลอนปนมาในอาหารบ้างบางครั้ง บางไอเดียของพ่ออาจประสบความสำเร็จน้อยลงมาหน่อย เขาเคยใส่เทฟลอนลงไปในห้องน้ำเราเพื่อป้องกันร่องน้ำกัด แต่มันลื่นมากจนเท้าผมไถลไปมาอยู่ในร่องน้ำ ทำให้เดินค่อนข้างลำบาก และถ้าวิ่งก็อันตรายได้เลย แต่ผลสำเร็จของการทดลองไม่สำคัญสำหรับพ่อเท่ากับความตื่นเต้นที่ได้ทำได้อุ่นกับความไม่แน่นอนว่าผลจะออกมาอย่างไร

ผมลื่นจนลั่นสะท้านไปถึงกระดูกสันหลัง ขณะนอนหงายอยู่บนแท่นหินบุชายัญ แสงอาทิตย์ส่องผ่านต้นสนสูงตระหง่าน อาบฉายต้นเมาน์เทนลอเรล และพุ่มกุหลาบพันปี เสียงนกร้องเคล้าคลอสายลมยามเช้า บนแผ่นหินแกรนิตมีร่องลึกประมาณครึ่งนิ้วล้อมรอบร่างกายของผม ไต้เท้าของผมมีทางระบายน้ำสั้นๆ เชื่อมระหว่างร่องที่ล้อมรอบตัวผมกับขอบของแผ่นหิน ซึ่งทั้งแผ่นน่าจะหนักมากกว่าหนึ่งตัน วางอยู่บนฐานหินสี่ก้อน สูงเหนือพื้นดินไม่กี่ฟุต

พ่อของผม...ชายร่างเตี้ย ไหล่กว้าง ตาเป็นประกาย เดินวนรอบแผ่นหิน

พร้อมตลับเมตรในมือ คาบไปปีในปาก คอยจดบันทึกและวาดแผนภูมิในสมุดของเขา ที่นี้เต็มไปด้วยช่องหินเล็กๆ นับสิบแห่ง กำแพง ท่อระบายน้ำที่ล้อมรอบแผ่นหินแกรนิต และแนวแผ่นหินตั้งตรงขนานกับมุมของพระอาทิตย์ที่ส่องลงมาพอดีในแต่ละช่วงเวลาของปี ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องลึกลับ ชาวไร่ผู้เป็นเจ้าของที่ดินแห่งนี้ในเมืองซาเล็ม รัฐนิวแฮมป์เชียร์ เรียกมันว่า “Mystery Hill” ในช่วงกลางศตวรรษที่ 21 คนที่เคยศึกษาสถานที่แห่งนี้ คาดว่ามันถูกสร้างโดยผู้อพยพชาวไวคิงประมาณปีคริสต์ศักราช 1000 หลายร้อยปีก่อนที่โคลัมบัสจะเดินทางมายังอเมริกา หรืออาจเป็นชาวเคลติกจากหมู่เกาะอังกฤษช่วง 700 ปีก่อนคริสตกาล หรือชนพื้นเมืองเผ่าอินเดียนอาเบนากิและเพนนาคูกเป็นเวลาหลายพันกว่าปี

ไม่ว่ามันจะเกิดจากอะไร การนอนอยู่บนแผ่นหินตรงนั้นก็ทำเอาผมสะท้านวาบไปทั่วแผ่นหลัง ผมจินตนาการถึงเลือดที่ไหลรินลงในร่องรอบตัวไหลต่อไปยังท่อระบายใต้ฝ่าเท้า แล้วหยดลงในถังรองรับ คิดแล้วหลอนสุดๆ แต่ก็ตื่นตื่นสุดๆ เช่นกัน ตอนนั้นผมเป็นแค่เด็กสิบขวบที่กำลังช่วยพ่อไขปริศนาทางวิทยาศาสตร์ ผมบอกไม่ได้ว่าอาการสั่นของผมเป็นผลมาจากความเย็นเฉียบของแผ่นหินในฤดูใบไม้ร่วงของนิวอิงแลนด์ หรือความลึนระทึกกว่าจะได้ค้นพบสิ่งใหม่กันแน่ ชัดเจนว่าสำหรับพ่อคืออย่างหลัง ผมเองก็ตื่นเต้นตามไปด้วยที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อขจัดความไม่รู้และขยายพรมแดนความรู้ให้กว้างกว่าเดิม แค่สิบขวบผมก็หลงเสน่ห์วิทยาศาสตร์ซะแล้ว ผมหลงใหลการหาคำตอบผ่านการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์มัน มากกว่านั่งทักท้อเองบนเก้าอี้โยกหรือเชื่อตามเรื่องเล่าปรัมปราที่ไร้การตรวจสอบ

ความจริงเกี่ยวกับเนินเขาลึกลับยังเป็นเรื่องลึกลับจนวันนี้ อาจเพราะมีคนหลายกลุ่มเข้าไปยุ่งย่ามกับซากปรักหักพังเหล่านั้นตลอดหลายศตวรรษที่ผ่านมา จนหลักฐานที่อาจนำไปสู่ต้นกำเนิดของมันเสียหายหรือถูกเปลี่ยนแปลงไป “แท่นหินบูชาয়” อาจเป็นเพียงครึ่งล่างของเครื่องคั้นน้ำผลไม้ในศตวรรษที่ 19 ก็ได้ ร่องระบายน้ำรอบแท่นอาจมีไว้เก็บของเหลวที่ได้จาก

แอปเปิ้ลบดละเอียด หรืออาจเป็นแท่งหินที่ใช้สกัดน้ำต่างจากขี้เถ้าเพื่อใช้ทำสบู่ พ่อและผมไม่พบหลักฐานอะไรที่สนับสนุนตำนานปรัมปราของเนินเขาลี้ลับ ทว่าความรู้สึกตื่นเต้นจากภารกิจตามล่าหาความจริงนั้น ผมไม่เคยลืมเลย

ด้วยความเป็นคนไม่เชื่ออะไรง่ายๆ พ่อจึงมักเคลือบแคลงสงสัยในความหมายของสรรพสิ่งเสมอ พ่อสำราญอย่างที่สุดที่ได้ตรวจสอบอะไรที่เขาไม่เข้าใจ หรือสิ่งที่ขัดแย้งกับความคาดหวังของเขา พ่อไม่เพียงส่งต่อความหลงใหลในวิทยาศาสตร์มาให้ผมเท่านั้น หากยังส่งต่อการตระหนักถึงธรรมชาติอันไม่แน่นอนของวิทยาศาสตร์อีกด้วย โดยธรรมชาติแล้ว วิทยาศาสตร์คือกระบวนการอันไม่จบสิ้น ไม่ว่าความเข้าใจของเราดูมีหลักฐานชัดเจนแค่ไหนหาเพียงใด เราก็ต้องเผื่อใจสำหรับการรื้อถอนความคิดเดิมเสมอทันทีที่มีหลักฐานใหม่มาชวนให้เราตั้งคำถาม หนึ่งในผลลัพธ์ของการมีทัศนคติที่เปิดกว้าง คือเราจะสามารถชื่นชมยินดีในเรื่องที่เรายังไม่อาจอธิบายการศึกษาสิ่งที่สอดคล้องกับความคิดเดิมของเราช่วยให้เราเข้าใจแง่มุมของมันละเอียดลออขึ้น แต่การศึกษาสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความคิดเดิมของเราเลยต่างหาก ที่สร้างพัฒนาการอย่างก้าวกระโดดให้แก่วิทยาศาสตร์

ทว่าแม้พ่อจะสนับสนุนให้ผมศึกษาสิ่งที่ไม่อาจอธิบาย แต่พ่อกลับไม่เคยพูดเรื่องจิตใจหรือเรื่องเชิงนามธรรมอย่างความคิดหรือความรู้สึก ส่วนแนวคิดที่เป็นนามธรรมมาก ๆ อย่างพระเจ้าหรือจิตวิญญาณนั้นลืมนำไปได้เลย และผมก็ค่อนข้างพอใจแล้วที่ได้เติบโตมากับวิทยาศาสตร์และมีเป้าหมายอาชีพในสาขานี้ตามรอยพ่อ ผมยึดถือหลักฐานเชิงประจักษ์เป็นแนวทางมาตรฐานในการค้นหาความจริง

เมื่อครั้งยังเป็นนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยคอร์เนลล์ วิชาเอกของผมคือจิตวิทยาการทดลอง ซึ่งประยุกต์ใช้แนวทางวิทยาศาสตร์มาศึกษาว่าปลาทองหาทางออกจากเขาวงกตได้อย่างไร หนูเรียนรู้ที่จะเหยียบแป้นเพื่อเอาอาหารในเวลาที่เหมาะสมได้อย่างไร และลิงวอกอายุน้อยเรียนรู้ที่จะหาอาหารด้วย

เครื่องมือบางประเภทได้อย่างไร ผมอัศจรรย์ใจไปกับความฉลาดของสัตว์เหล่านี้ ทว่าผมปรารถนาจะทำงานกับผู้คน และมันชักนำผมไปสู่วิทยาลัยแพทย์แทน ผมชอบหลายวิชาในโรงเรียนแพทย์ ตั้งแต่การทำคลอดทารกจนถึงการเย็บคนไข้ซู่วัย แต่ยิ่งผมได้เรียนรู้เกี่ยวกับความป่วยไข้ทางใจมากเท่าไร ผมก็ยิ่งรู้สึกที่เราเข้าใจสมองของเราน้อยเหลือเกิน และแรงจูงใจของคำถามที่ยังไม่มีคำตอบนี้เองชักนำให้ผมเข้าสู่สาขาจิตเวชศาสตร์ในที่สุด

ระหว่างเรียนปีสามในโรงเรียนแพทย์ ผมไปเยี่ยมพ่อแม่ พร้อมชาวคราวที่ทำให้พ่อประหลาดใจ ผมบอกพ่อว่าผมตั้งใจจะเป็นจิตแพทย์ ผมสนใจผลกระทบที่จิตไร้สำนึกของเรามีต่อพฤติกรรมของเรา พ่อนั่งไขว่ห้างอยู่บนเก้าอี้ตัวเก่งของเขา ค่อยๆ หยิบไปป์ซึ่งข้าวโพดและกลองยาสูบออกมาจากกระเป๋าเสื้อนอก พ่อบรรจุเต็มยาสูบลงในถ้วยไปป์ อัดมัน และเติมใหม่ และอัดมันลงไปอีกครั้ง เสร็จแล้วจึงจุดไม้ขีดไฟ และสูบไปอย่างละเอียด ในที่สุดพ่อก็เงยหน้าขึ้น และทำให้ผมอึ้งด้วยการถามกลับว่า “อะไรทำให้ลูกคิดว่าคนเรามีความคิดและความรู้สึกอย่าง ‘ไร้สำนึก’”

ผมช็อกกับโจทย์นี้ มันท้าทายผมอย่างตรงไปตรงมา พ่อไม่ได้บอกว่าจิตไร้สำนึก *ไม่มี*จริง พ่อแค่ถามหาหลักฐาน อย่างที่นักวิทยาศาสตร์ผู้ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ พึงกระทำ กระนั้นคำถามพ่อก็ทำให้ผมหยุดชะงัก ผลกระทบของจิตไร้สำนึก หรือสิ่งที่เราคิดและรู้สึกโดยไม่ได้ตระหนักถึงมัน เป็นของคู่กับศาสตร์ด้านจิตวิทยาอย่างน้อยก็ร่วมร้อยปีแล้ว

ซิกมันด์ ฟรอยด์ เปรียบเทียบจิตใจกับภูเขาน้ำแข็ง ความคิดและความรู้สึกที่เราตระหนักรู้เปรียบเหมือนส่วนยอดที่ปรากฏเหนือผิวน้ำ ยกตัวอย่างเช่น คุณรู้ตัวว่ากระหายน้ำและตัดสินใจอย่างรู้ตัวว่าจะดื่มน้ำ แต่เก้าในสิบของภูเขาน้ำแข็งอยู่ลึกลงไปได้ผิวน้ำ นั่นคือจิตไร้สำนึก ซึ่งหมายถึงความคิดและความรู้สึกที่เราไม่ตระหนักรู้ ทว่าส่งผลต่อพฤติกรรมของเราอยู่ดี เช่น ครูประจำชั้นคงไม่ได้ตั้งใจจะให้คะแนนนักเรียนที่หน้าตาน่ารักสูงกว่าคนอื่น แต่มีหลักฐานมากมายบอกว่าครูทำเช่นนั้นโดยไม่รู้ตัว แนวคิดที่ว่าจิตไร้สำนึกของเราส่งผลต่อพฤติกรรมนั้นเป็นหนึ่งในหลายเรื่องที่ผมยอมรับ

โดยคุณณี ยอมรับด้วยศรัทธาที่มีต่ออาจารย์และตำราเรียน - โดยไม่ได้ตั้งคำถามเลย

แม้จะประหลาดใจที่พ่อตั่งคำถามตอบหาทหของความคิดและความรู้สึกอย่างไรสำนึก แต่ผมยอมรับว่ามันเป็นประเด็นที่น่าคิด ผมควรมองหาหลักฐานการมีอยู่ของจิตไร้สำนึกก่อนที่จะยอมรับมัน แต่นั่นก็ทำให้เกิดคำถามต่อว่า แล้วอะไรจะประกอบร่างเป็นหลักฐานต่อสิ่งที่ไม้อาจมองเห็นและซึ่งดวงวัดได้อย่างความคิดหรือความรู้สึก แม้้นักวิทยาศาสตร์จะก้าวหน้ามากในการทำควมเข้าใจโลกกายภาพ แต่เรากยังมีประสบการณ์อื่นที่จับต้องไม่ได้ อยู่ดี เช่น ความคิดและความอารมณ์ และสิ่งที่จับต้องไม่ได้นั้นก็เป็นส่วนประกอบหนึ่งของชีวิตเราไม่ต่างจากสิ่งที่จับต้องได้อย่างเก้าอี้หรือก้อนหิน นักวิทยาศาสตร์สามารถสังเกตการณ์และรวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับ พวกมันได้ ไม่ต่างจากที่เราทำกับวัตถุสิ่งของเลย

อันที่จริง นักวิทยาศาสตร์มีแนวทางที่นิยมใช้ศึกษาปรากฏการณ์ที่ไม่อาจสังเกตได้โดยตรง ตั้งแต่อารมณ์จนถึงอนุภาคย่อยของอะตอม เราไม่สามารถมองเห็นอารมณ์ ไม่ว่าจะความรัก ความโกรธ หรือความกลัว แต่เราสามารถศึกษาอารมณ์เหล่านี้ได้ *ทางอ้อม* ด้วยการดูว่ามันส่งผลต่อคำพูด พฤติกรรม และการแสดงออกทางร่างกายอย่างไร เช่น ตอนเรารู้สึกโกรธ ความโกรธไม่ใช่สภาวะทางกายภาพ แต่น้ำเสียงของเราอาจดังขึ้น ห้วนขึ้น หน้าผากของเราเกร็งย่น และความดันเลือดของเราสูงขึ้น เราอาจโยนข้าวของลงบนโต๊ะและเคาน์เตอร์ และจากการสังเกตผลกระทบเหล่านั้น ผู้คนก็จะพอเดาได้ว่าเรากำลังโกรธ

เช่นกัน นักฟิสิกส์ไม่สามารถสังเกตอนุภาคย่อยของอะตอมที่เล็กและมีอายุสั้นเกินกว่าจะบันทึกได้ แต่นักฟิสิกส์ โด널ด์ เกลเซอร์ ได้รับรางวัลโนเบลสาขาฟิสิกส์ในปี 1960 จากการศึกษาอนุภาคเหล่านี้ *ทางอ้อม* โดยใช้วิธีการยิงอนุภาคเล็กจิ๋วเข้าไปในห้องฟอง ซึ่งมีลักษณะเป็นท่อบรรจุของเหลวอย่างไฮโดรเจนเหลว วิธีการนี้ช่วยให้เราสามารถศึกษาร่องรอยฟองที่อนุภาคทิ้งไว้เบื้องหลัง และจากร่องรอยเหล่านั้น เราก็ได้เรียนรู้มากมาย

เกี่ยวกับอนาคต

ธรรมเนียมของวิทยาศาสตร์ในการติดตามร่องรอยหลักฐานนี้เอง ที่ทำให้ผมตระหนักว่ามุมมองทางโลกที่ผมถูกอบรมสั่งสอนมานั้นมีข้อจำกัดหลายเรื่องไม่สามารถอธิบายได้ชัดเจนในเชิงกายภาพและพลังงาน แต่มันเกิดขึ้นจริง และการเบือนหน้าหนีมันเพียงเพราะมันยากจะอธิบายเป็นการกระทำที่ดูไม่เป็นวิทยาศาสตร์นัก เรื่องราวที่ไม่สอดคล้องกับความเข้าใจของผม กำลังเรียกร้องให้ผมเข้าไปศึกษามัน ทำความเข้าใจมัน แทนที่จะขีดฆ่ามันทิ้งไป

การยอมรับการมีอยู่ของเรื่องที่ยากจะพิสูจน์ โดยไม่ด่วนฟันธงว่ามันไม่จริง หาใช่การปฏิเสธวิทยาศาสตร์ หากแต่คือการ *น้อมรับ* วิทยาศาสตร์ต่างหาก

ในสมัยเป็นจิตแพทย์ฝึกหัด ผมเคยเจอคนไข้ในโรงพยาบาลที่เชื่อว่าตนสามารถอ่านใจคนอื่นได้ ผมมีความเห็นไม่ต่างจากจิตแพทย์ทั่วไปว่า ความเชื่อนี้มีที่มาจากความปรารถนาและความสับสนระหว่างจินตนาการกับความจริง แต่ถามว่าเรามีหลักฐานอะไรสนับสนุนความเห็นของเราบ้าง เราารู้ได้อย่างไรว่าคำกล่าวอ้างของพวกเขาเป็นเรื่องเท็จและเป็นอาการป่วยทางจิตแน่นอนในฐานะนักวิทยาศาสตร์ ผมไม่สามารถยอมรับการกล่าวอ้างนี้ได้โดยไม่ตรวจสอบ แต่ผมก็ไม่สามารถมองว่ามันเป็นเพียงอาการหลอนโดยไม่ตรวจสอบเช่นกัน ไม่ว่าจะยืนยันหรือปฏิเสธความเชื่อคนไข้โดยปราศจากหลักฐานก็นับเป็นความเพิกเฉยพอกัน อีกทั้งยังละเมิดหลักการทางวิทยาศาสตร์อีกด้วย ผมและแพทย์ฝึกหัดด้วยกันจึงออกแบบการทดลองภายใต้การควบคุม เพื่อพิสูจน์ว่าคนไข้เหล่านี้สามารถอ่านใจคนได้จริงไหม

ผมไม่สบายใจเล็กน้อยกับความเสี่ยงในการทำการทดลองเช่นนี้ ในฐานะนักวิทยาศาสตร์ ผมอยากรู้ว่าผู้ป่วยกลุ่มนี้มีหลักฐานรองรับการกล่าวอ้างหรือไม่ แต่ส่วนหนึ่งของหน้าที่จิตแพทย์คือช่วยให้ผู้ป่วยที่มีอาการหลงผิดละทิ้งความเชื่อผิดๆ นั้น และกลับมาคิดอ่านบนความเป็นจริง หากความเชื่อ

ของพวกเขาเรื่องการอ่านใจคนไม่เป็นความจริง การที่ผมมาเอาจริงเอาจังกับมัน จะไม่เป็นการสนับสนุนความเชื่อผิดๆ ของพวกเขาหรือ

ผมเริ่มลังเลว่าประโยชน์จากการทดลองอาจไม่คุ้มกับความเสี่ยงที่อาจมีต่อผู้ป่วย ผมจึงหารือเรื่องนี้กับทีมแพทย์และพยาบาลที่ตึกคนไข้จิตเวช ผมยอมรับกับพวกเขาว่าไม่มั่นใจในการทดลอง และกลัวว่าหากผมเอาจริงเอาจังกับความเชื่อเหนือปกติของคนไข้กลุ่มนี้ ผมจะยิ่งทำให้พวกเขาหลงผิดหนักขึ้นกว่าเดิม แต่แล้วผมก็ต้องประหลาดใจ เมื่อผู้อำนวยการวอร์ดและเจ้าหน้าที่มองว่าการศึกษาค้างครั้งนี้น่าสนใจไม่น้อย และมองว่าการทดลองในพื้นที่ปลอดภัยอย่างโรงพยาบาลจะทำให้เรารับมือกับความเสี่ยงที่อาจเกิดได้ด้วยการสนับสนุนของทีมงาน ผมจึงดำเนินการทดลอง โดยมีแพทย์ฝึกหัดสองคนอาสาสลับกันเป็น “ผู้ส่ง” ในการทดลอง ซึ่งหมายถึงคนส่งสารภายในใจที่คนไข้จะทำหน้าที่อ่านมัน

คนไข้เข้ามานั่งบนเก้าอี้ทำงานในออฟฟิศของผมทีละคน และผมก็ให้พวกเขาผ่อนคลายตัวเองสักสองสามนาที เมื่อพร้อมแล้วจึงให้พูดใส่เครื่องบันทึกเสียง อธิบายรูปร่างหรือความรู้สึกที่ปรากฏในใจ ในเวลาเดียวกัน “ผู้ส่ง” ที่อยู่ในห้องอีกฝั่งหนึ่งของอาคารกำลังจดจ่อกับรูปภาพจากนิตยสารหนึ่งรูปที่เลือกมาอย่างสุ่ม แต่ละคนได้รับรูปที่แตกต่างกันไป บ้างให้ความรู้สึกสงบ บ้างน่ากลัว รุนแรง ตลก หรือกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ห้านาทีหลังจากนั้น ผมจะเข้าไปที่ออฟฟิศผม ยื่นซองที่มีรูปภาพ 5 ใบให้คนไข้ แล้วพวกเขาก็ให้คะแนนห้ารูปเรียงลำดับตามความรู้สึกที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกที่พวกเขาอ่านได้มากที่สุด เสร็จแล้วผมจึงค่อยเฉลยว่ารูปไหนที่ “ผู้ส่ง” จดจ่ออยู่ในใจ จากนั้นเราก็ใช้เวลาอีกเล็กน้อยพูดคุยกัน

การทดลองเป็นไปตามที่เพื่อนร่วมงานและผมคาดไว้ ไม่มีคนไข้คนใดแสดงหลักฐานว่าพวกเขาอ่านใจ “ผู้ส่ง” ได้ ไม่มีข้อบ่งชี้ว่าความเชื่อเรื่องการอ่านใจคนอื่นตั้งอยู่บนพื้นฐานความจริง แต่มีข้อค้นพบหนึ่งที่ได้จากการทดลองและผมไม่ได้คาดหวังก่อน ผมถามคนไข้แต่ละคนว่ารู้สึกอย่างไรหลังการทดลองเสร็จสิ้น ผมประหลาดใจเมื่อทุกคนบอกว่าจิตใจที่ได้เข้าร่วม

และที่สำคัญคือพวกเขารู้สึกไวใจเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลมากขึ้น เพราะเจ้าหน้าที่ใส่ใจความคิดและความรู้สึกของพวกเขามากพอที่จะทำการทดสอบมัน นอกจากนั้น หนึ่งในคนไข้ยังเสริมว่า การไม่สามารถอ่านใจ“ผู้ส่ง”ได้ในการทดลอง ทำให้เขาเริ่มสงสัยความคิดที่ไม่สมเหตุสมผลอื่นๆ ของตัวเอง และช่วยให้เขาแยกแยะจินตนาการออกจากข้อเท็จจริงได้มากขึ้น จิตแพทย์ของเขายกผมเป็นการส่วนตัวว่า ในช่วงที่ทำการทดลอง คนไข้มีอาการดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ไม่มีรายงานใดเลยบ่งชี้ว่าคนไข้ที่เข้าร่วมการทดลองมีอาการแย่ลง

การทดลองครั้งนั้นทำให้ผมรู้สึกตื่นเต้นแบบเดียวกับเมื่อครั้งที่ผมนอนบนแท่นหิน“บูชาัยญ” ณ เนินเขาลีลัป ผมรวบรวมข้อมูลเพื่อทดสอบแนวคิดที่เพื่อนร่วมงานส่วนใหญ่ของผมไม่คิดจะสนใจด้วยซ้ำ การทดลองอาจพิสูจน์ว่ามันเป็นแนวคิดที่ผิด แต่มันมีศักยภาพในการเปลี่ยนวิธีคิดของเราเกี่ยวกับอาการป่วยทางจิต ความจริงที่ว่าคนไข้ไม่สามารถอ่านใจคนอื่นได้ ยืนยันสมมติฐานที่เราคาดไว้ แต่นั่นไม่ใช่สิ่งที่ทำให้ผมตื่นเต้น มันคือการใช้วิทยาศาสตร์ทดลองแนวคิดที่ทำลายล้างคมต่างหาก สำหรับผม กระบวนการสำคัญมากกว่าคำตอบ ภายหลังรายงานการทดลองครั้งนั้นของผมได้รับการตีพิมพ์ในวารสารการแพทย์กระแสหลัก และได้รับรางวัลวิลเลียม ซี. เมนนินเจอร์ ในฐานะงานวิจัยยอดเยี่ยมประจำปีโดยกลุ่มแพทย์ฝึกหัดสาขาประสาทวิทยา จิตเวช หรือศัลยกรรมประสาท

หลายปีจากนั้นผมจึงได้พบเรย์มอนด์ มูดี้ และได้ยินคำว่า near-death experience เป็นครั้งแรก เรย์มอนด์เป็นจิตแพทย์ฝึกหัดที่มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนียในปีที่ผมเริ่มสอนที่นั่นในฐานะอาจารย์หมอคนใหม่ประจำคณะจิตเวชศาสตร์ เขาเข้าเวรครั้งแรกในห้องฉุกเฉินซึ่งผมรับหน้าที่สอนพอดิ ผมรู้ว่าเรย์มอนด์เคยเป็นครูสอนวิชาปรัชญามาก่อนจะเข้าเรียนแพทย์ และเคยเขียนหนังสือตั้งแต่ยังเป็นนักศึกษาแพทย์ แต่ผมไม่รู้ว่าเขาเขียนเรื่องอะไร วันหนึ่งที่สถานการณ์ในห้องฉุกเฉินไม่ยุ่งเท่าไร เราได้สนทนากันว่าเขาเคยทำอะไรมาบ้าง แล้วเขาก็เล่าให้ผมฟังเกี่ยวกับหนังสือของเขาที่ชื่อ *Life*

After Life ซึ่งในเล่มนั้นเขาใช้คำว่า “near-death experience” หรือ NDE เอาไว้เรียกประสบการณ์ประหลาดที่บางคนได้ประสบเมื่อยืนอยู่หน้าประตูแห่งความตาย ระหว่างที่เขาเล่า ผมก็เริ่มรู้สึกชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ ว่ามันคล้ายกับสถานการณ์เมื่อหลายปีก่อน ทั้งกับเฮนรีที่บอกว่าได้พบพ่อแม่ที่เสียชีวิตไปแล้ว และฮอลลีที่บอกว่าเห็นผมคุยกับรูมเมทของเธอขณะที่เธอนอนหมดสติอยู่อีกห้องหนึ่ง ทั้งฮอลลีและเฮนรีอธิบายถึงคุณลักษณะบางอย่างตรงกับที่เรย์มอนด์เรียกว่า NDE ผมไม่รู้เลยว่าจริงๆ แล้วพวกเขาเจอแง่มุมอื่นๆ ของ NDE ด้วยหรือเปล่า เพราะตอนนั้นผมไม่ได้ถาม แต่วันนั้นเป็นวันที่ผมได้รู้ว่ามีแพทย์คนอื่นเคยได้ยินประสบการณ์เหล่านี้เช่นกัน และถึงขั้นตั้งชื่อให้มันด้วย! ผมรู้สึกราวกับว่าประตูค่อยๆ แฉกเปิดออกแล้ว

ผมทำงานที่มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนียเพราะรู้ว่าที่นี่มีแผนกศึกษาศาสตร์การรับรู้ ซึ่งเป็นหน่วยวิจัยที่ก่อตั้งโดยเอียน สตีเวนสัน ประธานคณะจิตเวชศาสตร์คนก่อน เป็นเวลาหลายสิบปีที่เอียนได้รวบรวมข้อมูลและศึกษาประสบการณ์เช่นที่เรย์มอนด์เขียนไว้ในหนังสือของเขา แน่นนอนตอนนั้นเอียนไม่ได้เรียกมันว่าประสบการณ์เสียชีวิต เขาจัดเก็บมันไว้ในหมวดหมู่อื่นต่างกันไป เช่น out-of-body experience (ประสบการณ์หลุดออกจากร่าง) deathbed visions (นิมิตจากเตียงมรณะ) และ apparition (การเห็นวิญญาณ) เป็นต้น

ผมพาเรย์มอนด์ไปพบเอียน และเราสามคนก็หารือกันว่าจะศึกษาประสบการณ์ลักษณะนี้อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ได้อย่างไร เรย์มอนด์ได้รับจดหมายเป็นกองพะเนินทุกอาทิตย์ เมื่ออ่านดู ผมก็พบว่ามันล้วนเป็นเรื่องราวทำนองเดียวกัน แทบทุกฉบับแสดงความอัศจรรย์ใจที่ได้รู้ว่าคุณอีกมากมายเคยเจอเหมือนกัน และเขียนจดหมายมาเพื่อขอบคุณเรย์มอนด์ที่ทำให้รู้ว่าตนไม่ได้เป็นบ้า

หลังจากสำนักพิมพ์ขนาดใหญ่ในนิวยอร์กตีพิมพ์หนังสือของเรย์มอนด์ซ้ำอีกครั้ง มันก็ได้รับความสนใจล้นหลามอย่างรวดเร็ว หลายปีหลังจากนั้น แพทย์ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ และนักวิจัยจำนวนมาก พากันเขียน

จดหมายถึงเรย์มอนด์ แสดงความสนใจที่จะศึกษาปรากฏการณ์นี้ เรย์มอนด์ชวนพวกเขาทั้งหมดมาพบกันที่มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย และจากการพบปะครั้งนั้นก็เกิดกลุ่มพวกเราสี่คน ได้แก่ เคน ริง นักจิตวิทยา ไมค์ ซาบอม อายุรแพทย์หัวใจ จอห์น โอเด็ตต์ นักสังคมวิทยา และผม ร่วมกันก่อตั้งสมาคมนานาชาติเพื่อการศึกษาประสบการณ์เฉียดตาย (International Association for Near-Death Studies หรือ IANDS) มีจุดหมายเพื่อบ่มเพาะงานวิจัยด้านนี้อย่างลึกซึ้ง การได้พูดคุยกับผู้ที่มีประสบการณ์ ได้เห็นผลข้างเคียงของปรากฏการณ์ที่มีต่อชีวิตพวกเขา และได้พบปะกับนักวิจัยที่สนใจเรื่องเดียวกัน สิ่งเหล่านี้มีความหมายกับผมอย่างยิ่ง NDE ดูเหมือนเป็นจุดร่วมทางธรรมชาติระหว่างประสบการณ์ประหลาดที่อธิบายไม่ได้และเรียกร้องให้เราหาคำอธิบาย กับอีกแง่หนึ่งคือประสบการณ์ทางกายภาพที่มนุษย์ได้สัมผัสความตายแล้ววูบหนึ่ง นับเป็นความสนใจของคนทำงานห้องฉุกเฉินอย่างผม การศึกษา NDE เป็นการพบกันขององค์ความรู้ทางการแพทย์ ทางจิตใจ ผสมกับความตื่นเต้นในการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ที่ติดตัวผมมาตั้งแต่เด็ก กลายเป็นการผสมผสานที่กำหนดเส้นทางการงานของผมไปตลอดชีวิต

การเดินทางพาผมลงลึกสู่กันขั้วของเหตุการณ์ NDE ผมต้องไปทั่วเพื่อแสวงหาคำตอบ จากโรงพยาบาลสู่โรงพยาบาล มหาวิทยาลัยสู่มหาวิทยาลัย จากรัฐสู่รัฐ เป็นเวลาหลายสิบปีที่ผมทำการทดลองร่วมกับผู้ป่วยในโรงพยาบาลที่เคยเฉียดใกล้ความตาย ไม่ว่าจะเป็นด้วยอาการหัวใจวายเฉียบพลัน เจ็บป่วย อุบัติเหตุ พยายามฆ่าตัวตาย ทะเลาะวิวาท ภาวะแทรกซ้อนจากการผ่าตัด หรือการคลอดบุตร เกือบครึ่งของคนไข้เหล่านี้สูญเสียการเต้นของหัวใจไปแล้ว ไร้ความดันโลหิต ลมหายใจหยุดลงหรือกระทั่งถูกระบุว่าเสียชีวิตแล้วด้วยซ้ำ ด้วยความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานหลายสาขาลดลงหลายปีที่ผ่านมา ผมตีพิมพ์บทความนับร้อยในวารสารการแพทย์ เพื่ออธิบายการค้นพบจากกรณีศึกษาเหล่านี้

นอกจากการวิจัยร่วมกับผู้ป่วยในโรงพยาบาลแล้ว ผมยังรวบรวม

เรื่องราวจากปากคำของผู้เคยตายมาแล้ว
จากหลากหลาย ศาสนา สสารพัดความเชื่อ
แม้แต่ผู้ไร้ศาสนาและไม่ศรัทธาสักใดเลย
พวกเขาล้วนสัมผัสประสบการณ์ลึกลับเหนือจินตนาการ
และประสบการณ์นั้นเปลี่ยนตัวตนพวกเขาตลอดไป
คนเป็นตำรวจไม่สามารถยิงปืนได้อีก
คนที่เคยถูกแม่ทำร้ายมาทั้งชีวิต ไม่หลงเหลือความโกรธแค้นในใจ
คนที่เคยเป็นนักเลงโต กลายเป็นนักสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ
พวกเขาไปพบเจออะไรมา...

เรื่องราวของ “เรา” มีมาก่อนเราเกิด
และจะมีต่อไปหลังเราตาย
แต่เราคืออะไร เรามาจากไหน
และเราจะไปไหน เมื่อลมหายใจหมดลง
ไม่มีใครตอบคำถามเหล่านี้ได้
แต่หนังสือเล่มนี้มีคำใบ้ที่เจ็ดดใกล้ที่สุด

ดร.บรูซ เกรย์สัน จิตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญประสบการณ์เฉียดตาย
หรือ near-death experience (NDE)
ถ่ายทอดสิ่งที่เขาค้นพบจากงานวิจัยร่วมครั้งศตวรรษ
สัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ตรงหลายพันคน
มันเปลี่ยนชีวิตของเขาตลอดไป
และจะเปลี่ยนชีวิตของทุกคนที่ได้อ่านเช่นกัน

หมวดความรู้ทั่วไป

ISBN 978-616-18-4776-0

9 786161 847760